

7md

2016 m. kovo 11 d., penktadienis

Nr. 10 (1162) | Kaina 0,90 Eur

Dailė | Muzika | Teatras | Kinas | Fotografija

2

Muzikinės jūros poemos

4

„Aukštinė kaukė“ Eimunto Nekrošiaus spektakliui

5

Eimučio Markūno „Didžiojo chaoso mažoji versija“

6

Paulina Pukytė palydi Šarūno Saukos parodą Žygimanto Kudirkos eilėraščių

7

Jūratės Stauskaitės dailės mokyklos absolventų paroda „Veikiantys I“

8

Nauji filmai – „Sauliaus sūnus“

Askar Abdrazakov – Pilypas II, Viktorija Miškūnaitė – Elizabetė, Eglė Šidlauskaitė – Eboli, choras

M. ALEKSO NUOTR.

Apie idėją ir nemeilę

Giuseppe's Verdi operos „Don Karlas“ premjeros LNOBT

JURATĖ KATINAITĖ

Lietuvoje imtis Giuseppe's Verdi „Don Karlo“ pastatymo – rizikinga. Yra dvi operos, kolektyvineje lietuvių melomanų (tiksliau, operomanų) sąmonėje įgijusios šventenybės statusą. Kad ir kokią orią pastraipą užimtų nacionalinėse chrestomatijose, nei Miko Petrausko „Birutė“, nei Vytauto Klovo „Pilėnai“ neprilygsta publikos numylėtoms „Traviatai“ ir „Don Karlui“. Priežastys skirtingos. „Traviata“ tapo mitologizuotu lituanistiniu operos simboliu ne tik dėl to, kad nuo jos premjeros 1920 m. gruodžio 31-ąją skaičiuojame Lietuvos nacionalinės operos trupės istoriją. Mitą sustiprino dabartinė LNOBT valdžia, nutraukusi dešimtmečiais puoselėtą tradiciją, išgyvenusią ir karą, ir stalinizmą, ir ilgus metus besitęsusių rusifikaciją bei „brandaus socializmo“ statybas. Kas galėjo įsivaizduoti, kad ji bus

nugalabyta nepriklausomoje Lietuvoje? Tačiau kolektyvinė atmintis tvaresnė, publika ilgisi naujametės „Traviatos“, kad ir kaip uoliai būtų pratinama prie paskubomis šventiniu laikotarpiu kurpiamų premjerų. O kantrybė anksčiau ar vėliau vainikuojama: tikiu, „Traviata“ grįš į naujametį vakarą! Taip dabartinio teatro vadovo įpėdinis, net neįdėjęs jokių pastangų, gautų didelį publikos palankumo avansą. Ir kuo vėliau tai įvyks, tuo svarbesniu įvykiu taps. Taip ir regiu būsimų viešųjų ryšių pranešimų antraštes...

Kas kita – „Don Karlas“. Šis mitas nepalyginti jaunesnis, bet labai stipriai susijęs su keliomis vyresnėmis kartomis, kurios dar mena 1981-aisiais pastatytą genialų spektaklį – scenografo Liudo Truikio „gulbės giesmę“ ir Vaclovo Daunoro karjeros „vizitingą kortelę“. Nesumenkinant Jono Aleksos, Gražinos Apanavičiūtės, Nijolės Ambrazaitytės, režisierės Nijolės Krotkutės, truputį vėliau įsijungusių Irenos

Milkevičiūtės ir Vladimiro Prudnikovo vaidmens, šis spektaklis visiems laikams įėjo į Lietuvos operos istoriją būtent dėl L. Truikio ir V. Daunoro magijos. Regis, abu menininkai visą savo karjerą ėjo į šį spektaklį. Jis toks ir išliks – neprilygstamas. Ne veltui jam skambėjo audringos ovacijos gastrolėse Vokietijoje, Olandijoje, Italijoje, Maskvoje... Tokio stiprumo spektakliai tokioje mažoje šalyje nutinka gal tik keletą sykių per šimtmetį. O gal tik kartą. Ir tai suteikė orumo mūsų krašto operos istorijai, kilstelėjo ją į ambicingesnį lygį bent jau mūsų pačių akyse. Tai labai svarbu. Ir tai – naujasis mitas, dėl kurio kultūra tampa tvaresnė. Tačiau teatras – laiko menas, ir visas jo viršukalnes anksčiau ar vėliau nusineša istorija. Tarkime, išskirtinis spektaklis galėjo turėti ir išskirtinę istoriją. Antai Vienos valstybinėje operoje vis dar rodoma 1972 m. Boleslavo

NUKELTA Į 3 PSL.

Muzikālās jūras poemos

Lietuvos nacionalinio simfoninio orkestro koncertas

RASA MURAUSKAITĖ

Kovo 5-ąją Vilniuje šurmuliavo Kaziuko mugė, Nacionaliniame operos ir baletų teatre vyko vienas ilgiau lauktos operos „Don Karlas“ premjerinių spektaklių, o Nacionalinėje filharmonijoje suskambėjo jūra – trimis ar net daugiau prasmų, išsiskleidusių per tris monumentalius kūrinius. Jūros įvaizdžio suvienytame koncerte skambėjo žinomos dabarties lietuvių kompozitorės Ramintos Šerkšnytės kompozicija „Aisbergas“, gana retai mūsų scenose „subanguojanti“ Mikalojaus Konstantino Čiurlionio „Jūra“, o tarp šių įsiterpė prancūzų *belle époque* kūrinys, dešimtmetį kompozitoriaus Ernesto Chaussono rašyta „Meilės ir jūros poema“, op. 19, balsui ir orkestrui. Kūriniams interpretuoti susibūrė ypač galingos atlikėjų pajėgos: Lietuvos nacionalinis simfoninis orkestras, jam dirigavo kolektyvo meno vadovas ir vyriausiasis dirigentas Modestas Pitrenas, ir su orkestru Chaussono „Meilės ir jūros poema“ atlikusi, viena ryškiausių šių dienų Lietuvos solisčių, sopranas Asta Kriščiūnaitė.

Lietuvos nacionalinio simfoninio orkestro visai neseniai teko klausytis švenčiant Vasario 16-ąją, kai jis atliko lietuvių kompozitorių premjeras. Buvo smagu pasidžiaugti dinamišku orkestrantų santykiu su dirigentu ir išraiškingomis atlikimo spalvomis. Džiugu, kad ir ši

kartą nei orkestras, nei tikslus ir santūriai išraiškingas dirigentas nenuvylė. Tą patį galima pasakyti ir apie A. Krikščiūnaitę, kurios kiekvienas koncertas išlieka atmintyje kaip profesionalaus, suvokto ir išbaigto atlikimo pavyzdys.

Šerkšnýtės „Aisbergas“ simfoniniam orkestrui, kompozitorės parašytas baigiant magistro studijas, – labai vaizdus, net kinematografiškas kūrinys, kurio klausantis itin paprasta mintyse nusibabrėti nuoseklią fabulos liniją. Sodri orkestrinė faktūra, nuosaikiai moderni muzikinė kalba ir kraštutinės emocijos byloja apie išskirtinį šio kūrinio dinamiškumą. Nors iš pažiūros opusas gana eklektiškas, savotiškas jo fragmentiškumas dariniai sujungtas išbaigta struktūra ir akivaizdžiai tiksliai kompozitorės apsvarstyta dramine linija. Aisbergas šiame kūrinyje – tarsi grėsmės, išskirtinės jėgos simbolis, priešpriešinamas jūros ramybei, iš kurios nuosekliai muzikinėmis priemonėmis yra išauginamas. Kūrinys nestokoja pompastikos, plataus mosto, kuriančio nuolatinės įtampos nuotaką. Nesu tokios, rodos, grėsmingos muzikos gerbėja, tačiau įspūdi paliko meistriškas kompozitorės orkestro valdymas, ausiai maloni instrumentuotė ir sugebėjimas rasti priemonių vientisumui išlaikyti. Atlikimo požiūriu žavėjo orkestro ir dirigento įsigyvenimas į kūrinį nuo pat jo pradžios iki pabaigos, atlikimo gaivumas ir intensyvumas,

įtaigiai įprasminant partitūroje užkoduotą emocinį krūvį.

Koncerto programos centre atsidūrė poetiškoji Chaussono „Meilės ir jūros poema“ („Poème de l'amour et de la mer“), op. 19. Tai nostalgija ir elegancija dvelkiančios epochos kūdikis, apmąstantis amžinąsias meilės gimimo ir meilės mirties temas subtilia prancūziška muzikos kalba. Dviejų dalių vokalinis kūrinys, perskirtas nedideliu instrumentinio interliudo, sukurtas poeto Maurice'o Bouchoro ir nežinomo poeto tekstais. Vos pasigirdus pirmiesiems orkestro akordams, muzika natūraliai susisiejo su prancūzų impresionistų paveiklais, subtiliais, kiek žaismingais ir lengvais it vėjelis virš ramios jūros. Tokią nuotaiką inspiravo ir pats I dalies pavadinimas „Vandens lėlijos“ („La fleur des eaux“). It koks Claude'as Monet, tik vietoj dautų pasirodė garsai, chaussoniškas nuotrupų užgimstančios meilės paveikslą, taikliai atspindintį sentimentalokas, grožio ir žaismės kupinas XIX a. pabaigos Prancūzijos meno nuotakas. Apie gamtos ir meilės grožį kalbantis tekstas čia įprasmintas subtilia, santūriai emocinga, lengva ir žėrinčia muzikine drobe. Jos vokalinę partiją atlikusi A. Kriškčiūnaitė buvo tarsi įtaigus pačios kompozicijos atspindys. Ji traktavo muziką lengvai, elegantiškai, vengdama perdėto emociungumo. Per visą kūrinį dominavo švarus solistės tembras, tvirtas kūrinio

Asta Kriščiūnaite, Modestas Pitrenas, LNSO

D. MATVEJEVO NUOTR

pažinimas, suvokta jo struktūra ir emocinis pagrindas. Vis dėlto gražiausias ir įspūdingiausias kūrinio vietos buvo tos, kuriose tarsi pro stiklą prasiskverbėdavo ryškesnės jausminės bangos, lyg nuoširdžiausias emocijos. Po lengvo, „permatomo“ instrumentinio interliudo ėjo antroji vokalinė dalis „Meilės mirtis“ („La mort de l'amour“). Kompozitoriaus užmanymas buvo apgaulingas – pradžioje tai pirmos dalies ataidai nuskambėjo džiugesio intonacijos, prisiminimai apie švelnios meilės gimimą. Tačiau vėliau ir orkestro, ir vokalinė linija jau augina įtampą, tiesa, neperspausdama, be pompastikos. Tokia buvo ir solistės interpretacija, drąsiu ir subtiliu žingsniu nuvedusi į tragišką kūrinio kulminaciją, kurioje „Alyvų ir rožių žydėjimo metas / Kartu su mūsų meile pradingo amžinai“... Verta pasakyti, kad ypač šioje kūrinio dalyje džiugino išraiškingas orkestro violončelininko Edmundo Kulikausko griežimas.

Vakaro pabaigoje nuskambėjo kūrinys, kurį išgirsti atliekamą gyvai – visuomet šventė. Tai Čiurlionio simfoninė poema „Jūra“. Šikart

filharmonijoje buvo pirmą kartą atlikta originali paties kompozitoriaus redakcija. Labiausiai sužavėjo kompozicijos pradžia – nepaprastai subtilios pirmos keturios natos, kuriose orkestro ir dirigento kvėpavimas tapo vienu, net šiurpuliškai nubėgo per visą kūną. Iš šios lengvos ir lanksčios temos iškart pradėjo kilti didžiulės galingos jūros bangos, išaugusios į gaivališką orkestrinį peizažą. Iš pradžių orkestras grojo santūrokai, bet kūrinį plėtojant emocijos liejosi vis intensyviau ir laisviau. Šis „Jūros“ atlikimas leido išgirsti kompoziciją kitaip – pasigirdo naujos, anksčiau neišgirstos, nepastebėtos intonacijos. Kartu išryškėjo ir tam tikras kūrinio ištęstumas, rodėsi, kad kūrinui vis toliau „augant“ orkestras tarsi ėmė suktilis vietoje, stokodamas įkvėpimo naujiems niuansams išreikšti.

Šiame pavasario ir jūros dvelksmo kupiname koncerte lietuvių ir prancūzų muzika, nors ir parašyta skirtingu metu, netikėtai suskambo viena emocine tonacija.

Kronika

Muzikos salė Vilniaus knygų mugėje

Siemiet Vilniaus knygų mugėje jau antrus metus iš eilės buvo įrengta „Muzikos salė“, kur kas didesnė nei pernai. Šį projektą organizuoja Lietuvos gretutinių teisių asociacija AGATA. Projektas iš dalies finansuojamas LR Kultūros ministerijos Kūrybinės veiklos, autorių teisių ir gretutinių teisių apsaugos programos lėšomis. Per keturias dienas savo veiklą „Muzikos salės“ stenduose pristatė daugiau nei 200 skirtingų žanrų atlikėjų. Programoje – 40 gyvų koncertų ir šimtai neformalių susitikimų su muzikos kūrėjais, atlikėjais, leidėjais, koncertų organizatoriais ir kitais muzikos veikėjais.

Parodos atidarymo dieną į „Muzikos salę“ atvykusi Prezidentė Dalia Grybauskaitė aplankė stenduose įsikūrusius muzikantus, susipažino su jų pristatoma kūryba ir net pati trumpam į rankas paėmė instrumentą. Per atidarymą Vilniaus meras Remigijus Šimašius įteikė „auksinius“ ir „platininius“ diskus, kurie buvo pelnyti už daugiausia parduotų albumų bei perklausų internete. „Muzikos salę“ aplankė ir pasaulinės muzikos rinkos ekspertai.

D. KLOVIENĖS NUOTR.

Vinilo kampelis

Su Lietuvos muzikos atstovais susitiko vienos pirmųjų, šiuo metu didžiausios pasaulyje muzikos platinimo internete kompanijos „The Orchard“ įkūrėjas Scottas Cohenas, teisinių ir komercinių reikalų vadovas forume „The Worldwide Independent Music Industry Network“ Charlie Phillipsas, muzikos verslo konsultacijų kompanijos „Sound Diplomacy“ atstovas Lucas Knoflachas, Liuksemburgo muzikos eksporto agentūroje „Music: LX“ dirbantis Giovanni Trono ir kt.

„Muzikos salės“ scenoje, kurioje šeimininkavo Darius Užkuraitis, pasirodymus surengė ne tik daugybė popmuzikos ir roko atlikėjų, bet ir Lietuvos nacionalinės filharmonijos ansamblis „Musica

humana , džiazo muzikantai – Dainiaus Pulausko grupė, Kęstutis Vainiginis su Domu Aleksa, „Jazz Island“, „The Ditties“, Lietuvos rusų dramos teatras, Lietuvos operos ir baleto teatras, *postfolk* muzikos atstovai Saulius Petreikis, „Esatis“, „Žalvarinis“ bei daugelis kitų. Scenoje poezija dalinosi Alfredas Kukaišis su Sigučiu Jačėnu, Algirdas Kaušpėdas su Gintaru Patacku.

Per keturias dienas „Muzikos sa-
lėje“ vyko šimtai neformalių susiti-
kimų su muzikos kūrėjais. Atlikėjai
pristatė naujausius savo albumus.
Muzikos stilių įvairovė – nuo sun-
kiojo roko iki operos, nuo folkloro
iki elektronikos, nuo džiazio iki
hiphopo ar eksperimentinio „ne-
formato“. Muzikantai čia naudojo

proga ir tiesiogiai pabendrauti su klausytojais, atlikėjus buvo galima sutikti jų stenduose, neformalioje aplinkoje, kalbėtis, gauti autografus ar įsiamžinti nuotraukose. Stendus buvo įrengę daugiau kaip pusė šimto muzikos leidėjų, juose melomanai galėjo įsigyti ne tik Lietuvos kūrėjų albumų, bet ir užsienio atlikėjų kompaktinių bei vinilinių plokštelių. Daugybę puikių džiaz albumų siūlė „No business records“ ir „Rūdninkų knygynas“. Atskiras vinilinių plokštelių kampas visą laiką buvo pilnutėlis lankytojų.

Akademinei muzikai puikiai atstovavo Lietuvos valstybinis simfoninis orkestras, Nacionalinė filharmonija, leidykla „Semplice“ žurnalas „Muzikos barai“. Jų siūloma produkcija labai kokybiška ir įvairi. Norintys kažką įsigyti gavo profesionalią konsultaciją. Klaipėdos ir Kauno džiazo festivaliai pristatė savo šių metų renginių programas, galima buvo sužinoti ir Birštono džiazo festivalio programą, susipažinti su atlikėjais. Daug informacijos buvo Lietuvos džiazo federacijos stende. Liaudies menui atstovaujantis „Sutaras“ ir „Kuku rekords“ siūlė daugybę folkloro ir postfolkloro muzikos įrašų. Projektas „Lietuva“ puikiai atspindi su senaisiais tradiciniais instrumentais ir kvietė

išbandyti planšetėms skirtą programėlę. Jos metu skamba tam tikru konkrečiu instrumentu Sauliaus Petreikio atliekama muzika. Labai naudinga buvo apsilankyti „Gera muzika gyvai“ stende, susipažinti su naujausiu jų projektu „Juke Train“ ir sužinoti apie internetinę pasaulio muzikos radijo stotį, kurią jau galite girdėti www.pmr.lt.

„Muzikos salė“ tapo ne tik mugės dalimi, bet ir linksmu savaitgalio su gera draugija. Manau, šis renginys yra labai rimta muzikos mugė Lietuvoje užuomazga, kurioje be visų leidybinių muzikos kompanijų ir įvairiausių žanrų atlikėjų turėtume pamatyti ir muzikos knygytą, natų leidyklas bei knygynus, garso įrašų studijų atstovus, muzikos instrumentų, garso technikos pardavėtojus, Lietuvos televizijos ir radijo muzikos redakcijų žmones, Muzikos ir teatro akademijos, muzikos mokyklų kolektyvus, studentus – visus muzikos pasaulio gyventojus. Tai gali tapti vieta, kurioje gimtų daugybė naujų idėjų, naujų festivalių, muzikinių firmų ir kompanijų. Mano linkėjimas – plėstis ir dar labiau profesionaliai tobulėti, neapsiriboti populiariausiais atlikėjais, o gausiai suburti visus.

ALGIRDAS KLOVA

Apie idėją ir nemeilę

ATKELTA IŠ 1 PSL.

Barlogo (1906–1999) pastatytas Richardo Strausso „Salomėjos“ spektaklis, kurio stilistika remiasi Gustavo Klimto paveikslų estetika. Šiam miestui tai labai tinka, teatro vadovai tai supranta ir vertina kaip ypatingą vienietišką *fin de siècle* stilizaciją. Be to, tai miestas, kuriame kasdien apsilanko tūkstančiai turistų, tad nedidelis teatras, kad ir ką rodytų, niekada nebus tuščias. Ar galėjo toks modelis būti pritaikytas „Don Karlui“? Juolab jis dar ilgai buvo minimas LNOBT tinklalapyje tarp kitų repertuarinių spektaklių ir puoselėjamas kaip nacionalinės scenografijos laimėjimas. Neseniai jis dingo iš spektaklių sąrašo. Įdomu, kas atsitiko pačiai scenografijai? Istorinį „Don Karlą“ ištiko naujametės „Traviatos“ likimas. Dabar reikšmingos kitos datos, kaip antai vadovo gimtadienio puota su trimis orkestrais, dviem choralais ir tuzinu kvietinių solistų, į kurią suvрто nusifotografuoti (na, ir paklausti koncerto, be kita ko) valdžia su visa svita, prieš tai turbūt gerai išsipėrusi slaptosiose Druskininkų pirtelėse. Bet juk tai nekainavo mokesčių mokėtojams nė cento, ar ne?

Vis dėlto grįžkime prie „Don Karlo“. Bet kuris lietuvių režisierius šioje scenoje įkliūtų į mito gniaužtus. L. Truikio šešėlis (dar turint galvoje dailininko polinkį į misti-cizmą) vienaip ar kitaip slėgtų vargšus statytojus. Tačiau įvyko kitaip: „Don Karlą“ pastatė vokiečių režisierius Günteris Krāmeris (LNOBT publikai pažįstamas iš asketiškos ir konceptualios 2004-ųjų Jacques'o-Fromentalio Halėvy „Žydės“), laisvas nuo traukiškojo „Don Karlo“ apžavų, nė negirdėjęs apie jo sintezės idėją. Priešingai, jis atėjo iš vokiškos „naujosios bangos“ režisūrinės tradicijos. Pirmiausia, kuo pasižymi G. Krāmerio darbai operos teatre, – tai draminė logika. Nors didelėi daliai standartinio repertuaro operų libretų tai nebūdinga, režisierius ištraukia iš jų visas įmanomas logikos apraiškas, o trūkstamas grandis sudėlioja remdamasis istoriografiniais šaltiniais. Tokiu būdu jis ištaiso operos autorių logines bei istorines klaidas, pakoreguoja sociokultūrinį kontekstą. Jo garbei reikia pripažinti, kad ir „Žydėje“, ir „Don Karle“ jis netaiko jau naująją kliše tapusios ir gal pamažu iš mados išeisiančios tradicijos perkelti operos veiksmą į mūsų laikus, tikintis, kad jau vien šis mechaninis perkėlimas „sušiuolaikina“ operą ir išsprendžia visas režisūrinės dilemas. G. Krāmeriui svarbiau išsiaiškinti veikalo idėją ir ją įkūnyti, atmetant viską (na, beveik viską), kas tiesiogiai su ja nesusiję, o jei idėja jam pasirodo per silpna, jis imasi (jam šiame spektaklyje asistavo

scenografas ir dramaturgas Herbertas Schäferis) bendraautorys-tės su libretistu ir nesunkiai jį nustumia į šalį. Režisierius taip įtiki savo versija, kad žiūrovui yra tik du pasirinkimai – arba pasiduoti jo logikai, arba atmesti ją iš viso. Kaip suprantu, LNOBT publika ir pasiskirstė į šias dvi grupes, nes kol rašau šias eilutes, socialiniai tinklai virte verda nuo „Don Karlo“ aistrų.

Prisipažinsiu, aš nuėjau paskui režisierių. Jo pasiūlyta „Don Karlo“ permontuota fabula gal ir nėra man pati artimiausia, tačiau – įtikinama ir, kas svarbiausia, paiso muzikos, jos tėkmės ir akcentų. Tiesa, su kai kuriomis išlygomis. Režisieriui šioje operoje svarbiausia – kova su kitatikiais, eretikų egzekucija kaip nusikaltimas, šią operą jis pirmiausia traktuoja kaip politinį veikalą, todėl visa kita – karaliaus Pilypo romantiniai jausmai, jaudulys, kad karalienė jo nemylė, – yra mažai reikšmingi melodraminiai dalykai, nustumti į antrą planą. Tačiau čia jis stoja į kovą ne su libreto autoriais Joseph'e'u Méry ir Camill'e'iu du Locle'iu ar Friedrichu Schilleriu, kurio dramą jie adaptavo, bet su pačiu Verdi!

Pasak amerikiečių muzikologo Georgo R. Mareko, Schilleris galėjo savo dramą pavadinti „Markizas Poza“, o Verdi savo operą – „Pilypas II“. Don Karlas nėra nei vieno, nei kito kūrinio pagrindinis herojus, nors abiejuose sutrikdo įvykių eigą ir yra veikalo variklis. Ir dramoje, ir operoje autoriai nesiekė istorinės tiesos ir faktų autentiškumo. Tikrasis Don Karlas buvęs išpuikęs ir brutalus jaunas vaikiną – negražus, išblyškęs, dešinė koja trumpesnė už kairę. Kalbėdamas jis dažnai švepluodavo, nebūdavo aišku, ar klausosi pašnekovo (regis, istorinis infantas artimesnis G. Krāmerio pasiūlytam personažui pamišėliui). Don Karlas tyčiodavosi iš savo tėvo, dar paauglystėje jis įrišo knygą, kurią pavadino „Didingos ir nuostabios karaliaus Don Pilypo kelionės“, tačiau visi knygos lapai buvo tušti... Istorikų tvirtinimu, nėra liudijimų, kad Don Karlas buvo susižavėjęs Pilypo trečiaja žmona Elžbieta Valua. Jo aistroms patenkinti visiškai pakakę Madrido prostitučių. Regis, priešiškusimui tarp tėvo ir sūnaus trečiosios karaliaus vedybos neturėjo jokios įtakos. Jaunojo princo maištas – veikiau dykinėjančio, nenusitveriančio užsiėmimo jaunolio kaprizai. Taigi ir Schilleris, ir Verdi paryškino savo kūrinuose jiems svarbesnius altruistinius, moralinius ir psichologinius aspektus, atitinkamai pakoreguodami ir istorinių asmenybių charakteristikas.

Verdi buvo svarbi karaliaus jausmų drama (kad ir istoriniais liudijimais neparemta), ir garsųjį

jo monologą „Ella giammai m'amò“ („Nemyli ji manęs“) jis tikrai rašė ne kūrinį užsakiusios Paryžiaus operos įgeidžiu, kaip kad baletinę sceną, kurios čia irgi atsisakyta. Šiame tekste jau neimsime aiškintis pinių prancūziškų ir itališkų „Don Karlo“ versijų skirtumų. Faktas, kad Verdi muzikoje yra dvi kulminacijos: autodafė scena ir Pilypo monologas (lyrinė kulminacija). Ir štai ta antroji G. Krāmerio nustumta į šalį kaip dėmesio nevertas dramos

Eric Fennell – Don Karlas, Eugenijus Chrebtovas – Rodrigas

M. ALEKSO NUOTR.

intermezzo. Negana to, arijos metu už karaliaus nugaros scenos gilumoje prožektoriai išryškina duris, pro kurias buvo suvaryti ir padegti eretikai (aliuzija į lietuviškąją holokausto dėmę?). Karaliui sielvartaujant dėl karalienės nemeilės, žiūrovams primenama, kad pirmiausia jis yra nusikaltėlis žmonijai. Logiška. Tik man šioje vietoje išties gaila muzikos ir gaila Verdi, parklupdyto priešais Krāmerio koncepciją. Kad ir kokie gražūs abiejų premjerų Pilypų – Askaro Abdrazakovo ir Luciano Batiniciaus – balsai, arija praskriejo lyg tarp kitko, be jėgos, be kančios ir net be kulminacijos. Ir artistai, ir dirigentas Pierre'as Vallet pakluso režisieriaus traktuotei.

Visi kiti režisieriaus pasipriešimai, paralelės veikalui ar metaforos įsilieja į spektaklį daug sklandžiau. Tiesa, dėl susilpninto karaliaus vaidmens keičiasi akcentai scenoje su Didžiuoju Inkvizitoriumi. Verdi muzikoje čia stipri psichologinė dviejų bosų dvikova. O spektaklyje karalius – labiau aplinkybių, sistemos sraigtelis nei stiprus valdovas, tad ši scena įgyja kitokią retoriką. Keistą įspūdį palieka operos finalas. Po pirmos premjeros tariausi, kad jis tiesiog neįvyko, tuo sumenkindamas stiprius spektaklio

potyrius. Režisierius pamažu užtemdo sceną (nebelieka net vilties?), taigi finalinis Elizabetės ir Don Karlo duetas, kad ir kaip teigtų apie ryžtą tęsti kovą, ištirpsta tirštėjančioje tamsoje ir, kas blogiausia, – prailgsta!

Šiaip ar taip, spektaklį be galo įdomu sekti, ieškoti atsakymų į užuominas, metaforas. G. Krāmeris yra operos režisierius ta prasme, kad muzika jam – ne varžovas, o partneris, gal net labiau – užduotis,

Rodrigas dar turėtų patobulėti technškai, sustiprėti ištvermės požiūriu, išlyginti registrus, tuomet jo balsas suspindės dar gražiau. Elizabetė – dar viena ši sezoną Viktorijos Miškūnaitės parengta partija. Ji šiame spektaklyje – kaip žuvis vandeny: artistiška, įtaigi, spinduliuojanti moteriškumą (nors statytojai ir idėjo pastangų, kad moterys būtų tiesiog vizualiai pilkos, neryškios, tarsi moteriškumas būtų kliuvinys jų personažo užduotims). Puikiai

kurią reikia logiškai (suprask, teisingai) išspręsti. Jis nelinkęs taikytis su operos prigimtinio nelo-giškumu (kam santykius aiškintis dainuojant?), kuris yra pamatinis operos genas, ir linkęs tą geną modifikuoti, adaptuoti tai žmonijos daliai, kuri visur ir visada ieško loginio ryšio. Ir jei sumenkinto Pilypo monologo nelaikysime nuodėme, spektaklis yra išties muzikinio teatro produktas *par excellence*.

Ne menkesnis indėlis į gerą rezultatą – dirigento Pierre'o Vallet perskaityta Verdi partitūra: nevilkinami tempai, raiškūs kontrastai, veržli tėkmė. Muzikinis vyksmas įgavo griežtesnę, sykiu taktišką formą. P. Vallet traktuotė priminė Riccardo Mutti muzikinę šios operos koncepciją.

Gražius Pilypo vaidmens atlikėjų balsus jau minėjau, o aktoriniu požiūriu paveiksmas ir charakteringumas pasirodė Luciano Batiniciaus. Puikus Don Karlas – Adamas Diegelis: geras aktorius, išlavinto, paslankaus, gražaus tembro tenoras. Neturiu priekaištų ir Ericui Fennelui – gerai parengta partija, puiki vokalinė mokykla. Komplimentai skrieja ir latvių baritonui Valdžiui Jansonui už Rodrigo vaidmenį, ypač už pasigėrėtiną, lengvai valdomą balsą. Eugenijaus Chrebtovo

skamba jos balsas mizanscenose, įtaigiai – lyrinėse scenose, o ten, kur reikia stipraus vokalo, tariausi išgirsianti jį galingesnį po kokių trejų–penkerių metų. Jaunos dainininkės karjeros tempai ir žavi, ir truputį trikdo.

Raminta Vaicekauskaitė – daugiau patirties turinti artistė, jos balsas ištvermingas, techniškas, garsas formuojamas plačiai, užtikrintai. Elizabetė – puikus, sėkmingas jos karjeros žingsnis.

Didžiausia šio spektaklio žvaigždė tapo Eboli – Eglė Šidlauskaitė. Retai kada išgirsi tokį pavyzdinį, tikrą tikrutėlį klasikinį *bel canto*, be perėinamųjų gaidų, tarytum švelniai glazūruotą šiltą tembrą.

Kaip visada, be priekaištų dainavo Česlovo Radžiūno parengtas choras.

Taigi, turime naują „Don Karlą“. Kol kas jam Lietuvoje sekasi – ir vėl pateko į talentingo, stipraus kūrėjo rankas, kuris žino, ką daro, ir padaro iki galo, nepamesdamas pakeliui nė vieno siūlo galiuko.

Ar šį „Don Karlą“ publika pamils taip pat kaip ankstesnį? Vargu. Tačiau režisieriui juk svarbesnė idėja nei meilė.

JŪRATĖ KATINAITĖ

„Auksinė kaukė“ lietuvių spektakliui

Rusijoje apdovanotas Eimunto Nekrošiaus „Borisas Godunovas“

Lietuvos nacionaliniame dramos teatre Eimunto Nekrošiaus pastatyta eiliuota Aleksandro Puškino tragedija „Borisas Godunovas“ pelnė Rusijos teatro festivalio „Zolotaja maska“ („Auksinė kaukė“) apdovanojimą kaip geriausias 2015 metais Rusijoje parodytas užsienio spektaklis. Šį titulą lietuvių spektaklis pasidalijo su „Ruhrtriennale“ festivalio bei Slovėnijos teatro „Carmina Slovenica“ spektakliu „Kai kalnas pakeitė savo rūbą“, kurį pastatė Lietuvoje pažįstamas vokiečių kompozitorius ir režisierius Heineris Goebbelsas. Apdovanojimas skiriamas remiantis teatro kritikų apklausa, kurioje dalyvavo penkiasdešimt devyni šiuolaikinio teatro žinovai. Ir „Borisas Godunovas“, ir „Kai kalnas pakeitė savo rūbą“ surinko po 23 balus. „Aukšinės kaukės“ bus įteiktos šių metų balandžio 16 d. Maskvoje.

„Borisas Godunovas“ 2015 m. spalio mėnesį dalyvavo dviejuose tarptautiniuose Rusijos teatro festivaliuose. Spalio 10 ir 11 d. jis buvo parodytas Maskvos festivalyje „Stanislavskio sezonas“, o spalio 13 ir 14 d. – Sankt Peterburge vykstančiuose „Baltijos namuose“. Siūlome skaitytojams kelias Rusijos teatralų nuomones.

Mačiau aš tris carus: kaip „Borisas Godunovas“ sostinės scenoje pasidaugino

Puškino „Borisas Godunovas“ tapo bene pačia populiariausia pastatųjų metų pjese. Jis ilgam nenulipa nuo scenos, o kartais netgi pradeda daugintis. Maskvoje „Godunovą“ pastatė Konstantinas Bogomolovas (teatras „Lenkom“, 2014, – *vert. past.*) ir Peteris Steinas (teatras „Et Cetera“, 2015, – *vert. past.*), o dar vieną spektaklį pristatė Eimuntas Nekrošius.

Garsus lietuvių režisierius parodė savo „Borisą“, pastatytą Lietuvos nacionaliniame dramos teatre, festivalyje „Stanislavskio sezonas“. Iš pradžių Nekrošius spektaklį turėjo statyti Maskvoje. Buvo surengta aktorių atranka, tačiau spektaklio premjera įvyko ne Rusijoje, o Lietuvoje. Rusijos sostinėje spektaklis parodytas vos du vakarus, o negalėjusiems jo pasižiūrėti dabar semtis stiprių teatrinį išpūdžių teks vykti į Vilnių. Kita vertus, XX a. 9-ajame dešimtmetyje maskviečiai specialiai ten važiuodavo laisvadieniais – kad pasižiūrėtų meistro spektaklius.

Tiems, kurie matė naujausius Eimunto Nekrošiaus darbus, o ypač jo įžvalgią „Jobo knygą“, buvo aišku, kad „Borise Godunove“ nebus nei bojarinų kailinių su kepurėmis ar kito istorinio anturažo, nei sudėtingų metaforų – pastaraisiais metais lietuvių metrą traukia minimalizmas.

„Boris“ minimalizmas – kraštutinis. Scenoje beveik nėra dekoracijų,

caro kambariai, Soboro aikštė, užeiga Lietuvos pasienyje nužymėti sąlygiškai, o masinėse scenose dalyvauja ne daugiau dešimties žmonių.

Galima buvo numanyti ir tai, kad šiame spektaklyje nebus ir aiškių dabarties užuominų: naujienų iš „karštųjų taškų“ suvestinių, televizijos ekranų ir estradinių numerių, kurie parodytų žiūrovui, jei staiga jis pats to nesuprastų, kad Puškino drama – ne tik apie niūrius keturių šimtų metų senumo laikus.

Nekrošius visada ieško vaizdinio, pabrėžiančio veiksmo belaikiškumą. „Borise Godunove“ tai laiptai, nykstantys prietemoje, už kurių švyti baltas pastatas – jo kontūras primena Maskvos „Baltuosius rūmus“. Laiptai tuo pat metu primena ir zikurato šlaitą, ir Kremliaus sieną su lentelėmis-antkapiais (viename iš jų – Gagarino pavardė). Laiptų pakopomis nusiris, neišsilaikęs viršūnėje, caras Borisas, ir jau apačioje ištars: „Aukščiausios pasiekiau valdžios...“. Ir riedės iš scenos į sceną, į mirtį, artimųjų išdavystę ir į paskutinę frazę: „Liaudis tyli.“

Nekrošiaus spektaklis – apie valdžios prigimtį ir jos trapumą: žiūrėk, iškris iš rankų ir suduš kaip krištolinė vaza, kurią caras Borisas laiko ne kaip skeptrą, bet tarytum spaudžia prie šono, vos ne po skvernu. Arba sugrius kaip tie zikuratai, buvę dabartinio Irako teritorijoje. Kas žino, kas jiems, stovintiems jau tūkstantmečius, nutiks artimiausiu metu.

Pagrindinis minimalizmo mendešnis – „mažiau reiškia daugiau“. Todėl kiekvienas simbolis, kurį sukūrė lietuvių režisierius kartu su nuolatiniais bendraautoriais, scenografu Mariumi Nekrošiumi ir kostiumų dailininke Nadežda Gultiajeva, tiesiog įsirežią į atmintį. Nejučia pastebi, kad kėdės, ant kurios sėdi iš pradžių Borisas, o po to Apsišaukėlis, kojos apsuktos raudonu kartūnu. O liaudis, spektaklio pradžioje žygiuojanti ant medinių kaladžių, jas nusiima ir sudeda prie laiptų kaip atramas.

Vienintelė scena, apie kurią Puškino tekste nėra nė užuominos, priverčia vėl ir vėl ją prisiminti. Boriso mirtį ir bajorų išdavystę, jų perėjimą į Apsišaukėlio pusę, paskui kurį į Maskvą ateis karas, badas ir kitos nelaimės, pranašauja į Maskvos žemę nukritęs angelas. O gal vienas iš pirmųjų oreivių, pamėginusių pakilti virš žemės? Susirinkę aikštėje žiopliai neilgai juo stebisi – supuola ir nupešioja jam sparnus.

Susimąstyti skatina ir finalas. Vilniaus teatro spektaklis baigiasi ne tyloje, o aidint kaladžių bilsmui – taip liaudis pasitinka reikalavimą šūksniais sveikinti naują valdovą. Žinoma, kad Puškinas du kartus rašė pjesės pabaigą. Pirmame

D. MATVEJEVO NUOTR.

Povilas Budrys (Jurodivas), Salvijus Trepulis (Borisas Godunovas)

variante minia abejingai šaukė tai, ko iš jos reikalavo, antrajame – tylėjo. Nekrošius parodė, kad galimas ir trečias variantas.

TATJANA FILIPPOVA

STYLE.RBC.RU

2015-10-16

Tragedija apie nelaimę, arba Komedija apie carą Borisą, musę ir veltinius

Titanai, pusę gyvenimo mus peinėję, privalo penėti ir toliau. Tokie egoistiški pasaulio norai. Taip pat – ir teatro pasaulio. Nepripažįstame, kad menininkai yra gyvi žmonės, turintys teisę senti, pavargti, išsekti...

Vitališkumas, visada tryškęs iš Nekrošiaus, neturi teisės išsekti. Juk netgi niūrus lietuvių genijaus laikotarpiai buvo bedugnės, šalia kurių ryškėjo aukštumos. Jis gyveno ir statė su sunkiais gigantiškais nuopuoliais, nugalėdamas depresiją ir kalbėdamas su Dievu, jo aritmija buvo ne visai žmogiška aritmija, kraštutiniu atveju susidurdavo nuokalnės ir bedugnės, tikras ledas ir tikra liepsna...

Gyvenimas, žinoma, negailestingas senkančioms jėgoms, nuovargiui ir amžiui. Kai galinga sceninė metafora virsta sceniniu ženklu (o visi firminio režisūrinio stiliaus bruožai lieka, tai tarytum ankstesnis tekstas, ankstesni rašmenys), galima dvejopa reakcija. Arba mes, pripratę prie režisūrinės kalbos, suteikiame tam ženklui meninį turį savo apmąstymais (kad tik ta metafora išliktų, kad tik nedingtu kartu su puse mūsų nugyvento gyvenimo!), arba pateikiame garbinimo objektui rūstų nuosprendį: kodėl tu nebe toks, kodėl išsekai?!

O jis tiesiog – laikinai arba visam laikui – nebeturi energijos. Skaudu,

bet natūralu, tokia gamta, kylanti į tragišką prieštarą su prakeikta profesija, kuri nepakenčia senėjimo ir išsekimo: režisierius vis tiek privalo statyti. Pasakodama apie Nekrošiui skirtą filmą, Jana Postovalova (teatro kritikė, – *vert. past.*) cituoja jo žodžius: „Kai tik pradedi spektaklį, taip norisi dirbti. Tačiau ateini į pirmąją repeticiją, antrąją... ir viskas nusvyra. Nėra fantazijos. Gelbsti pareiga ir darbas. Visrakiškai paruošti. Instrumentai – štai jie. Viskas teisinga, tvarkinga, tikslu. Tik be polėkio. Kojos tvirtai stovi ant žemės, bet ar žvilgsnis nukreiptas į dausas?“

Čia aš vis apie „Borisą Godunovą“, parodytą festivalyje „Baltijski dom“. Apie „darbo ir visrakičių“, instrumentų, patikrintų sprendimų spektaklį. Ir – be buvusio polėkio... Jis neužima kvapo, kaip užimdavo „Trijose seseryse“, kai pusiau išprotėjusi Maša burna išplėsdavo rūkstantį Veršinino papirosą ir dusdavo jo dūmais. Jame tu nepakyli link dausų, kaip giliai religinio „Makbeto“ finale, po kurio likdavo pastovus ir ilgai trunkantis ramybės pojūtis (galbūt amžinos ramybės. *Miserere...*) Jame nesiaučia viesulas, kuris tave įsukdavo „Otele“...

Teatrinis Nekrošiaus pasaulis visada buvo apokaliptinis, anomalus, savo dydžiu netinkantis jame konvulsijas išgyvenančiam žmogui – tačiau tai buvo herojų, atlantų konvulsijos. Dabar – jokių konvulsijų. „Borisas Godunovas“. Spektaklis. Geras spektaklis. Su veikėjais, kurie tinka spektakliui pagal dydį, kurie suprantami; spektaklis su glaustais vaizdiniais, su aprėpiamu pasauliu, kuriame nėra paslapčių.

Puškino „metraštis apie daugelį maištų“ (arba „komedija apie tikrą nelaimę“ – kaip labiau patinka) teatro istorijoje tikros sėkmės neturėjo.

„Borisas Godunovas“ pergyveno sceninės užmaršties laikotarpius ir formalaus populiarumo pakilimus (26 spektakliai nuo Archangelsko iki Machačkalos jubiliejiname Puškino sezone 1937 metais!), tačiau nesulaukė negincijamų, absoliučių teatrinį įkūnijimų. Ar tragedijos ėmėsi Vladimiras Nemirovičius-Dančenko, Borisas Suškevičius ar Jurijus Liubimovas, spektaklis visada būdavo veikiau prisilietimo prie Puškino procesas, o ne teatrinis rezultatas. Rezultatas atsirasdavo kažkur greta: Modesto Musorgskio operoje, Vsevolodo Mejerholdo repeticijų užrašuose, Anatolijaus Efroso televizijos spektaklyje.

Dabar į Puškino teksto interpretatorių gretas stojo ir Eimuntas Nekrošius.

„Godunovo“ PASAULIS. Ilgi laiptai veda tiesiai į dangų (ar ne juos sapnavo Griška Otrepjevas?) Tačiau kyla jie į viršų (į aukščiausią valdžią?) palei Kremliaus sieną – tą, šalia kurios palaidoti sovietiniai vadai: jų kolumbariumas pažymėtas atpažįstamomis antkapinėmis lentomis, viena pavardė netgi aiškiai matoma – tai Gagarinas (tik veikiausiai ne kosmonautas, o kunigaikštis, kildinęs save iš Vsevolodo Didžiojo Lizdo?). Bajorų apykaklės – didžiuliai pavalkai, kurie, atremti į sieną, primena laidotuvių vainikus. Dar yra kėdės, ant kurių prireikus atsėdama (spigaus balso Patriarchas staiga – šast – ir atsiranda ant aukštos kėdės-sosto kartu su caru: Bažnyčia siekia kartu su juo valdyti šalį...). Scenoje prie fontano ant grindų pritiesta vandens laistymo žarnų. Dramatiškos įtampas metu jos prisipildo vandens, išpampsta kaip Apsišaukėlio

NUKELTA Į 5 PSL.

Deimantinis kelias

Eimučio Markūno paroda „Didžiojo chaoso mažoji versija“

VIDAS POŠKUS

Vis dėlto pradėkime nuo pavadinimo. Jis intriguoja. Domina ir kelia smalsumą dėl kelių priežasčių. Pirma, pasakymas „didžiojo chaoso mažoji versija“ tartum nurodo, jog esama ir kitų, anksčiau ar paskui (vėliau) atsirasiančių to chaoso variantų. Žinant ar bent nutuokiant žmogiškąją prigimtį, regėtąsi, jog didžioji to chaoso versija jau egzistuoja, jau gyvena savo gyvenimą, juk paprastai žmonės pradeda nuo didelių darbų, o baigia ar pakartoja mažesniais (palyginkime kad ir Babelio bokštą su pačia aukščiausia – Cheopso piramide, taip, šioji siekia net 147 m, bet pirmasis beveik lietė dangų). Kita vertus, natūralus smalsumas gimsta iš tos priešybės *maža–didelis*, kurioje esama netgi šioio tokio humoro. Pavyzdžiui, antroje klasėje mano geriausias draugas (ir didžiausias klasės chuliganas) Robertas demonstruodavo tokį juokelį – nykščiu ir smiliumi jis suvaidindavo mažo žmogelio žiobtus, ryžtingai ištariančius plonu balseliu „Aš tave suėsiu!“, o tuomet abiem rankomis sieksniškai pavaizduodavo didelį žmogų – jo lūpas, bailiai atsakančias storu balsu sprindinei būtybei: „Tai gal nereikia!“ E. Markūnas irgi yra ironiškas ar net (sakyčiau) koketuojantis, nes jo darbų formatai niekuomet nebuvo maži. Šis menininkas – tai monumentalistas *per se*. Net kamertiškesnių dydžių darbai – nuo

kokio objekto ar tapybos darbo – yra jei ne dideli, tai bent didingi. O tai juk beveik tapačios sąvokos ir reikšmės...

Taigi – „didžiojo chaoso mažoji versija“. Nežinau, kaip jums, gerbiami skaitytojai, tačiau man didysis chaosas automatiškai asocijuojasi su Didžiuoju sprogimu (angliškai tai skamba dar geriau – *Bing bang*) ir prieš jį egzistavusia begaline amorfine mase, kurią tikriausiai būtų galima pavadinti ne kuo kitu, kaip Niekium. Prieš jį, kaip skelbia astronomijos ir kitokie vadovėliai, nebuvo nei laiko, nei erdvės, nei mums įprastos materijos. E. Markūno kūriniai suponuoja tokius įtarimus ar požiūrį; jo kompozicijose nėra niekas atvaizduojama ar net vaizduojama. Čia viešpatauja didysis chaosas ir visi kiti su juo susiję reiškiniai – tokie kaip amžinybė (laiko bei jo kaitos priešybė), plokštuma (tegul erdviniai dalykai ir labai stengtųsi ją pramušti, jų pastangos prilygtų povandeninio laivo iliuminatorių ar akvariumo stiklą beprasmiškai ir beviltiškai, tačiau labai atkakliai baksnojančių ryklių ar kitokių kremzlinių žuvų pastangoms) ir, be abejo, dvasingumas (nes dvasia tiesiogiai oponuoja materijai). Dvasingumo E. Markūno atveju nereikėtų tapatinti su parodomuoju pamaldumu, demonstratyvia kontempliacija ar fanatiška askeze. Nes dvasingumas gali egzistuoti įvairiais pavidalais (paradoksas tas, kad terminas „pavidalas“ neturi nieko bendro

su *nekūniška* dvasia!). E. Markūno dvasingumas yra aistringas. Jo kūriniai kunkuliuoja pasijomis ir ekstazėmis, – būsenomis, kokias turėjo išgyventi kad ir Vudstoke 1969 metais per įkyrią rugpjūtišką liūtį šokantis, šokinėjantis, čiuožinėjantis, besivartantis purve koks nors roko muzikos festivalio dalyvis – nuogas, apsvaigęs, paskendęs transe. (Tie, kurie ten lankėsi ar bent matė dokumentaciją, supras, apie ką kalbu.) Šioje vietoje belieka atsargiai pridurti (nes išoriškai tai lyg konfrontuotų su minėta dvasingumo definicija), jog E. Markūno dvasingumas yra be galo, be krašto taktiliškas – pigmentinės masės, o ir paties prisilietimai teptukais, taip pat įvairiausių dydžių, pločių mentėmis prie tapomo paviršiaus jam yra vienas svarbiausių dalykų. Jeigu ne gyvenime, tai bent šioje – „mažoje didžiojo chaoso versijoje“.

Tuo šiuos samprotavimus būtų galima ir baigti, tačiau pabaigai norisi pasakyti keletą dalykų. Lytėjimas ir dvasingumas galbūt nėra visiškai tapatūs hegeliškos dialektikos sugadintiems mūsiškiems vakariečių protams ir sieloms, tačiau ten, toli rytuose, yra truputėlį kitaip. Ten kūnas ir dvasia iki šiol gyvuoja palaimingoje vienovėje. O E. Markūno tapyba iš tiesų yra bent jau kažkiek budistinė.

Žinoma, dar galima prisiminti – dėl vaizdingo palyginimo ar išmanaus komparatyvizmo – ir kokią Jacksoną Pollocką ar Gerhardą Richterį: ko verti vien pirmojo ant horizontaliai

Eimutis Markūnas, „Trys kirčiai laikui sustabdyti“. 2011 m.

L. BRUNDZOS NUOTR.

padėtų drobių varvinami dažai, o antrojo – visaip glaistomi formatai, tačiau manykime, kad tai yra tik vaizdinės asociacijos, kurios su tikrosiomis intencijomis ir giluminiais saitais kartais neturi nieko bendro.

E. Markūno tapyba yra budistinė. Ir netgi pats menininkas yra aiškiai nurodęs, kokiam keliui, tiksliau – kokioms vežėčioms (mokyklai) jis priklauso. Žinoma, kad tai ne „didžioji važiuoklė“ (arba *mahajana*, kaip sanskrito kalba pasakytų mūsų indoeuropietiškieji protėviai). Ir net ne *hinajana* („mažoji važiuoklė“, pasak ja važiuojančių). Bent jau „didžiojo chaoso mažosios versijos“ atveju E. Markūnas yra pasirinkęs link ezoterikos ir okultizmo vedantį deimantinį kelią (*vadžrajana*). Ir tai signalizuoja net ne pastangos ir siekiai skverbtis pro išorinius daiktų pavidalus (tokius, kokius matome sušmėžuojant E. Markūno tapiniuose) ir smelktis

į nebūties tuštumą (kurioje individas susilieja su absoliutu), o pačios medžiagos.

E. Markūno tapyba – tai tapymas smulkintu grafitu. Grafitas (C), kaip žinome ir ką komentuodamas savo paveikslus priminė pats autorius, yra ne kas kita kaip alotropinė anglies modifikacija (abi atmainos skiriasi kristaline struktūra – deimanto savitumą lemia kubinė gardelė, grafito – heksagoninė), dėl itin aukštos temperatūros ir didelio slėgio virstanti tobulai žaižaruojančiu ir be galo kietu deimantu. Panašiai turbūt pažadinama kiekvieno viduje esanti Budos prigimtis ir pasiekama nirvana. Arba tiesiog nutapoma įstabi didelio formatų kūrinių serija...

Paroda veikia iki kovo 27 d.

Kauno paveikslų galerija
(K. Donelaičio g. 16, Kaunas)
Dirba antradieniais–sekmadieniais 11–17 val.,
ketvirtadieniais 11–19 val.

ATKELTA IŠ 4 PSL.

gyslos ir pradeda raitytis lyg gyvatės. Ir kol vanduo iš kokios nors skylutės prasiverš, Apsišaukėlis su jomis kovos, kartais primindamas Laokooną – o ar jis kovoja su savo aistra, pačiu savimi, su kaip gyvatė klastinga lenkų šlėkta, su savo sąmonės šliužais – kiekvienas sprendžia pats. Štai čia kaip tik toji galinga, plačiašakė metafora – kaip ankstyvojoje Nekrošiaus kūryboje, o ne ženklas. Kitaip nei siena, kolumbariumas, Patriarcho šuolis ar raudoni, balti ir mėlyni balionėliai, su kuriais pabaigoje pasirodo bajorai, prašydami liaudies sveikinti naująjį carą...

LIAUDIS. Trepsi apsiavusi didžiuliais faneriniais veltiniais. Susitvinti greta, jie primena dantytos Kremliaus sienos ritmą (iššifruoti ženklą? Bet juk ir taip aišku). Apsiauti šie veltiniai-kaladės apsunkina kiekvieną liaudies žingsnį. Liaudies trepsėtojų grupė judri, jos atstovai, laukiantys Boriso karūnavimo, vaikosi musę, pagauna ją, nuplėšia

sparnus... Tačiau pasaulyje vis tiek lieka musės zirzimas, tarytum tai ne Puškinas, o Sartre'as (kalbama apie Jeano-Paulio Sartre'o pjesę „Musės“, – *vert. past.*), ne Maskva, o Argas, o Borisas čia prilygintas antikiniam nusikaltėliui Egistui. Bet jei į Argą Jupiteris siuntė muses, kurios kankino žmones primindamos jų kaltę, tai čia, Rusijos valstybėje, nieko ir siųsti nereikia. Musių visada pilna. Ši linksma liaudikė geria degtinę, o kai iš dangaus nusileidžia

Scena iš spektaklio

D. MATVEJEVO NUOTR.

guviai liaudžiai butelius su degtine, liaudis įsitaiso prie puotos stalo, o caras sėdi... Ir per visą spektaklį jo žvilgsnis bus lyg pasmerktojo, užgesęs. Jį žmogiškai, tačiau irgi vangiai, jaudina dukra Ksenija (Borisas nuolat jai duoda baltas nosines – kad ji raudotų žuvusio jaunikio, tačiau Ksenija džiausto jas ant kablių: ašarų nėra).

APSIŠAUKĖLIS (Marius Repšys). Tvirtas, kresnas, apvaliagalvis, trumpai kirptas „gopnikas“ (žemiausio socialinio sluoksnio atstovas Rusijos ir buvusios SSRS miesto kultūroje – žargonas, pradėtas vartoti XX a. pabaigoje, – *vert. past.*). Klausydamas Pimeno pasakojimo, Griška matuojasi carų vaizdinius: Rūsčiojo, Fiodoro Joanovičiaus ir galiausiai Dmitrijaus. Jis – lyg geras kiemo šuo, užuodžiantis pėdsaką, o spigaus balso ilgaplaukį kurtą primenantį Marina (Elžbieta Latėnaitė), laikanti už pavadėlio ant sijono nupieštą skaliką (pačią save?) – jam kaip tik į porą...

JURODIVAS (Povilas Budrys) savimi „apsiuva“ veiksmą. Ant viršutinių drabužių apsisvilkęs šviesius marškinėlius, jis – maskvietiško gyvenimo centras. Ir su liaudimi

musę gaudo, ir grindis, ant kurių turi žengti Borisas, plauna baltais nužudyto caračio marškiniais (šlapius šiuos marškinius iš istorinės užmaršties bedugnės ištraukia ir ant karties nelyginant vėliavą pakelia Pimenas, ir iš jos srūva vanduo – kaip nelaimingo caračio kraujas). Vieną kartą Borisas, pakludamas liaudies valiai, taip pat ant savo apsiausto apsilvilks baltus marškinėlius ir atsistos greta Jurodivo, tačiau jam nepavyks, ritmo nebus...

Aprašydamas spektaklį, fiksuoji jo vaizdines dalis, renki ženklų ir reikšmių puokštę – lyg rašytum apie Nekrošiaus praeitį. Ir pats jauti pakaitalą. Nes spektaklis – tai visų pirma energija, atgaivinanti prasmes. O apie jos išsekimo tragediją ilgai svarsčiau pradžioje.

Kadaise apie „Makbetą“ teko rašyti: tragedija ramina. Dabar apie tragediją „Borisas Godunovas“ to nepasakysiu. Nejaudina ir neramina. Ir ar tai tragedija?

MARINA DMITREVSKAJA

PTJ.SP.B.RU

2015-10-19

VERTĖ HELMUTAS ŠABASEVIČIUS

Recenzija

Apie NDG vykusią Šarūno Saukos tapybos parodą „Žmogus su Saukos veidu“

PAULINA PUKYTĖ
Žygimantas Kudirka-Mesijus
EROTINIS sudegino drąsųjį vakaro žaroj gyvą vilionėm stebėjosi gyvūnų ambientas animacinis trokšta pasiekti viršgarsinį pažadinti lovoj, įkąsti ugningai
po mišinio šventinio pučia krūtinę vėsią bronzą perėjus, bumbului sprogas ramus kaprizingas rūpestingai girtauja nepaliaujamą prarają angeliškai brangina
pastoviai turinys lankomumo paslėptas prisikimšus beprotiškai šokiai pavojinga drąsus ir nusmukęs, padoriai subtilus kuklus noras, droviai svajingas
mieguisti gyventi nori žemiškai lengvai ekstazėj išsiplečiantis elektrifikuoja apglėbiant mįslė praturtina erotinį amžinąjį
eterio vaizdinį sukelia, atskleidžia energingumas blakstienų audinio lengvo pažįstamos fantazijos žavi suvoktos kaip plunksninis konfliktiškumas kačių, tų nepastovių nenuoramų
prasimanymas – tai subtilumo ryškus skystis putotas pasėlęs, judrus ir apsalęs įniršio saugiklis eisena galantiška atitrūkęs, kol švelnus – tol džiaugiuosi prošvaistė blizgučių niūri: šlovinti ir taip šlovingą
spalvingas, puikus, bet godus dejavimas kirkšnį begraibant: saugumo instrukcija! – plūsteli įprotis plaukų prieglaudos neryškią didžiąją svaiginantis širdį apsunkusią slepiasi (o gal paslėpta?) tuščiavidurė viltis apkabinti
drėgnas alkis kaip haskis isteriškas ledinė idealistine apšvieskit iliuzija, nes vaizdo vaizduotė didžiulė.
Padykęs impulsas uždegantis kurstyti – nepadorus, nuodugniai netaktiškas, begalinis.

Parodos

Intersekcija, arba kolonos ir augalai

Intersekcija – tai sankirta. Paprastai šis terminas vartojamas matemati-koje, aibių teorijoje, kalbant apie ke-lių skaičių aibių sankirtas. Vizualiai tai galima pavaizduoti geometriškai, du apskritimus kraštais uždėdant vieną ant kito. Tas plotelis, kuriame persidengia abi figūros, ir yra in-tersekcija. Šį paaiškinimą pateikiu norėdamas įtikinti, kad Gedimino Prancūkūno fotografijos yra inter-sekcinio pobūdžio.

Žinoma, galima teigti, kad kiekvie-nas kūrinys yra intersektiškas – mat

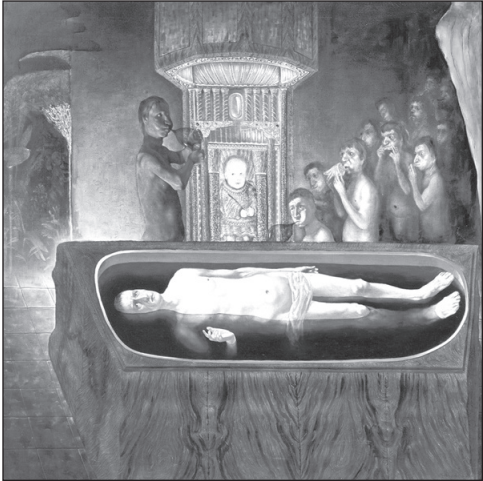
jame persisluoksniuoja du skir-tingi pasauliai – vienas iš regimo-sios aplinkos, kitas – iš menininko vidinio Aš, jo dvasinės struktūros. Štai konkretus to paties Prancūkūno pavyzdys. Jis fotografuoja architek-tūrinės detales – kolonas, piliorius ir piliastrus. Mes žinome (pagaulesni atspėja, kitiems padeda pats parodos pavadinimas – „Valandos. Katedra“), kad fiksuojama Vilniaus arkikate-dra. Taigi akivaizdu, kad fotogra-fijoje susikerta tai, ką menininkas vaizduoja, ir tai, ką jis jaučia. Aiš-kinant, kad kūrėjas yra tik medi-umas, ir taip autorių eliminuojant, įmanoma sakyti, kad intersekcija įvyksta tarp kūrinio ir suvokėjo. Arba net tarp kūrinio, menininko

ir suvokėjo. O gal toje sankirtoje dar egzistuoja ir regimasis pasaulis. Žinoma, formalizuoti galima iki be-galybės. Tačiau intersekcinis Pranc-ūkūno fotografijų pobūdis vėlgi yra užkoduotas tame pavadinime. Menininkas akivaizdžiai nurodo, kad jam yra svarbus erdvės ir laiko san-tykis (viso to rezultatas – unikalusis erdvėlaikis). Fiziškai tai išreikšta šviesos bei šešėlių slinkimu per Ka-tedros kolonas (jų liemenis – čia šis antropomorfizmas yra net labai vie-toje), per prieblandos intensyvumą, per jos evoliucionavimą nuo ryto brėkšmos iki vakaro tamsos. Žo-džiu – intersektiškumas Prancūkūno fotografijose slypi ten, kur persilieja šviesa ir šešėlis.

Intersekciją šios konkrečios paro-dos atveju galima interpretuoti ir kontekstualiai. Vienas iš konceptualių jos elementų yra A. Kisarauskaitės piešiamas parodos katalogas. Tai ne tik intersekcija, bet ir kuo tikriausia inversija! Be to, būtent apie tai pa-galvojau žvelgdamas į „normaliais“, ne refleksiniais stiklais uždengtas nuotraukas, tokiu būdu ne tik at-spindinčias aplinką, bet ir gyvai bendraujančias su ja. Įstiklintose fotografijose regėjosi ne tik Kate-dros kolonos ar valandų slinktis, bet ir „Trivium“ galerijoje, taip pat savo namų erdvėje (nežinančius reikia apšviesti, kad tai yra vienas ir tas pats) vaikštanti Aistė Kisarauskaitė. Galop semantinę intersekciją (esu

tuo įsitikinęs) parodo net ir toks momentinis atsitiktinumas kaip Prancūkūno užfiksuotų kolonų ir Kisarauskaitės į kartonines pieno ar kefyro pakuotes sodinamų au-galų sankirta. Viena vertus, tai dar kartą patvirtina kai kurių Rene-sanso ar Apšvietos architektūros teoretikų aiškinimus, esą orderinio elemento – kolonos – atsiradimą inspiravo augantys medžiai. Kita vertus, pavasarį beveik plika akimi regimas petunijų ar pomidorų au-gimas, jų skverbimasis link saulės vaizdiškai susikerta su Katedros ko-lonomis keliaujančiais saulės zuiku-čiais ir šviesų properšomis.

VIDAS POŠKUS

Šarūnas Sauka, „Maudymas II“ - 1985 m.

Ir pasirodo drovus akyse siluetas šilkinis
sidabriškai imituoja nuoširdų
didelės raiškos ankštas dangus mieguistas
liekną, ploną skaidrę apgauna

lėtai lėtai, bet sklandžiai rusenanti
blaivumu permirkus savanaudiška siela
kibirkščiuoja aštrus dvasinis išsiliejimas
elastingai ištrykšta – žvaigždės spokso žvaigždėtą

apstulbina viešnagė – įsiminimus noris pavogti
griežtinti ar skatinti spoksojimą?
geluonį audringą apžergti

Tiesiai kaip juostomis plento siekiam insulto.
Stulbina pasąmonė – nesisublimuoja, užtvindo.
Sultingi kenčia – panardinę prabangoj temperamentą.

Saulė naršo bangas – siurrealizmas.
Slaptas pakaitalas lieknas – apsikeitimas saldžiu.
Meiliai pučia į ausį – išvalo.

Plaukti neįdomu, įdegis aštrokas.
Kankina siaurėjantys smilkiniai.
Tarsi menkavertės ašaros paragavus.

Pasakyk, ar atkaklumo konkursas
įsitempusius raumenis virpina spazmais
Storo liežuvio prisilietimas kutena
spengianti tiesa, patiklumas audringas –
neįtikėtina suprasti

Susipažinę laisvai neprasmingame rombiniam slėnyje
tuščiame ir ne veltui – nerealus variantas
verčių įvairovė didžiulė, šydas aksomo parduotas
rizika entuziazmo vibruoja, pažeidžia nekaltą dorybę

užburia toksiška vizija – nuotaikingas vokalo vulkanas
pažadina
savavališkai vandeningas ir šlapias žliumbimas,
šnabždesys laukinių
vėjuotą žiemą ilgesingai verčia raitytis
trokšti, kaip juokdarys, duoti įkarštį energingą
bet kaip jachta įsiai – tik suaugusiems.

ŽYGIMANTAS KUDIRKA, XXI A. KUDIRKA
(KAUNAS, KITOS KNYGOS, 2016)

Veikti ir dalintis

Paroda „Veikiantys I“ Vilniaus vaikų ir jaunimo dailės mokyklos galerijoje „Vėjas“

RITA MIKUČIONYTĖ

Šįmet Vilniaus vaikų ir jaunimo dailės mokykla, kuriai vadovauja grafikė Jūratė Stauskaitė, mini veiklos 25-metį, tad šiai sukaččiai pažymėti rengiamos net kelios parodos.

Paroda-reiškinys-kūrinys – taip savo surengtą mokyklos absolventų ekspoziciją „Veikiantys I“ vadina jos kuratorė, grafikė, VDA grafikos katedros vedėja docentė Marija Marcelionytė-Paliukė. Anot jos, tai savotiškas paieškų langas, kurį puikiai įrėmina veiksmazodis „veikia“. Taigi parodoje matome, kuo šiandien užsiima buvę mokyklos (anuo met – Jūratės Stauskaitės studijos) mokiniai, kurie *Veikia kultūroje; Veikia dabar; Veikia patys; Veikia dalydamiesi.*

Kuo mums svarbus ir įdomus šis sukvietas skirtingų sričių kūrėjų vienuoliktukas – Elena Aleksejeva, Rasa Balaišė, Juozas Brundza, Rokas Dovydėnas, Ignas Dzedulionis, Malvina Jelinskaitė-Vilimienė, Indraja Kubilytė, Marija Marcelionytė-Paliukė, Inga Raubaitė, Laurynas Šeškus, Ūla Tornau? Eksponuojami absolventų kūriniai ir trumpi pasakymai liudija apie šios privačios mokyklos idėjų tvarumą, neformalų, žaismingą požiūrį į kasdienybę, aktyvią, pilietišką menininko poziciją. Manau, mokyklos įkūrėjos Stauskaitės širdį turėtų džiuginti ne tik demonstruojamas jos buvusių mokinių kūrybiškumas, bet ir ryškus atsakomybės jausmas. Juk vienuoliktuko plėtojami kūrybiniai sumanymai ir organizuojami projektai

turi labai stiprų bendruomeniškumo pojūtį tiek dirbant sau ir kitiems, tiek tęsiant asmenybės ugdymo menu idėją.

Ieškodama pristatytų autorių kūrybos paralelių, pagalvojau apie kelis juos visus vienijančius dalykus. Tai tikėjimas kūrybos galia, ieškojimų ir atradimų džiaugsmas, poreikis bendrauti ir bendradarbiauti, noras dalytis patirtimi. Tad į parodoje pristatomus įvairius meninės raiškos atvejus, kurie darniai vienas kitą pratęsia ir papildo, žvelgiau per žaidimo, laisvės ir proceso filtrus.

Kita vertus, Stauskaitės vadovaujamoje mokykloje visada svarbi kiekvieno kūrybinio sumanymo emocinė pajauta. Galbūt dėl to vos įžengus į galeriją žiūrovus pasitinka dizainerės Rasos Balaišės daiktų serija „Lėlės“. „Mano kūrybinis procesas – kaip žaidimas, kurio darbo vaisiai kažkuo panašūs į žaislus“, – teigia autorė, įsteigusi „Jausmų dizaino dirbtuves“. Jos sukurti dizaino objektai – įvairaus dydžio auskarai, baldai, interjero detalės – lyg „asmens sargybiniai“, saugantys, globojantys, ištikimai tarnaujantys, tarsi gyvi ir savo šeiminingą jaučiantys daiktai.

Apskritai vertinant žaidimo reikšmę mūsų gyvenime man labiausiai įsiminė žymaus TV prodiuserio Lauryno Šeškaus mintys: „Studijoje buvo visas gyvenimas. Čia drąsino nebijoti žaisti. Ne pagal taisykles žaisti, o žaisti tam, kad ieškotum ir atrastum. (...) Iš čia gauto suvokimo aš ir pavadinau savo įkurtą kompaniją – „TV Play“. Dabar ten dirba ir žaidžia daug

talentingų žmonių (...)“ Parodoje jis pristato daugelyje pasaulio šalių rodytą filmą „Zoltan the Wolfman“ apie vilkus ir jų „režisuojamą“ elgesį. Žiūrėti jį tikrai neprailgsta, juolab galima smagiai ir patogiai atsisėsti, keisti sėdėjimo padėtį ar suptis ant garsios lauko kėdės „Lya“, kurią sukūrė mokyklos absolventas,

padeda organizuoti projektą „Archainių amatų stovykla“ Trakuose, o tekstilininkė Indraja Kubilytė dirba restauratore Bažnytinio paveldo muziejuje. Labai įstrigo jos egzistencinė pastaba, skatinanti apmąstymus apie tikrąją meno prigimtį: „Iš siekimo tapti matoma menininke tapau nematoma restauratore.“

Malvinos Jelinskaitės-Vilimienės instaliacijos fragmentas. 2016 m.

dizaineris, VDA dizaino katedros vedėjas docentas Juozas Brundza.

Dar vienas, mano manymu, labai svarbus Vilniaus vaikų ir jaunimo dailės mokyklos programinis principas – tai meno istorijos studijos. (Beje, Vilniaus mokytojų namų antrame aukšte įsikūrusioje galerijoje „Koridorius“ eksponuojama antroji ciklo „Veikiantys“ paroda, kurioje pristatomi mokinių piešiniai, interpretuojantys skirtingus meno istorijos periodus, ir mokyklos istorijos fotoreportažas). Tad dėsninga, kad net dviejų vienuoliktuko atstovių dabartinė veikla susijusi su senąja daile. Keramikė Elena Aleksejeva puoselėja istorinius amatus ir

Prisimenu, kad nuo pat pradžių Stauskaitės vadovaujamoje mokykloje buvo ypač vertinami žmogaus ir gamtos saitai. Tad galiu tik pasidžiaugti parodoje atradusi du iliustratyvius eksponatus. Tai medžio šakų objektas iš Ingos Raubaitės kuruojamos žemės ir aplinkos meno parodos „Gamta ir mes“ Vilniaus universiteto Botanikos sode Kairėnuose. Tačiau dar labiau suintrigavo keramiko, skauto Roko Dovydėno tekstilinis, miške masikuotis padedantis „Džemperis“, o ypač autoriaus asmeninė patirtis: „Skautaudamas atrandu asmeninius iššūkius ir bendro darbo jėgą, puikiai praleistus savaitgalius ir tai,

kas vadinama Laisve. Ir tai, ką dabau, man labai patinka.“

Nenuostabu, kad parodoje matome buvusių mokyklos mokinių, o dabar jos mokytojų – Malvinos Jelinskaitės-Vilimienės ir Igno Dzedulionio – darbus, kurie puikiai atspindi šioje mokykloje nuolat puoselėjamą kūrybinį tandemą „mokytojas-mokiny“, taip pat kryptingai plėtojamus socialinius projektus. Itin reikšmingas, manau, mokyklos bendradarbiavimas su Santariškių vaikų ligonine ir darbas su sveikstančiais vaikais.

Vis dėlto negalime pamiršti ir grynų šiuolaikinio meno. Jei kas detalčiau domėjosi J. Stauskaitės vadovaujamos mokyklos istorija, turbūt prisimena, kad čia ilgiau ar trumpiau dirbo ne vienas garsus mūsų menininkas. Tad visiškai natūralu, kad absolventų kūryboje randa atgarsį ir grynai konceptualūs sumanymai. Pavyzdžiui, parodoje eksponuojama projektų erdvės „Malonioji 6“ dokumentacija, kuri atskleidžia didelį menotyrininkės Ūlos Tornau indėlį. Antra vertus, grafikė Jūratė Stauskaitė, manau, jau turi idėjomis, aktyvumu ir energija nenusileidžiančią ipėdinę. Turiu omeny ir rodomus konceptualiai sava laikius Marijos Marcelionytės-Paliukės rinktų pakuočių tiesioginius atspaudus, ir jos entuziazmą organizuojant įvairiausius projektus, ir siekį „įsikrauti“ dalinant.

Paroda veikia iki kovo 19 d.

Vilniaus vaikų ir jaunimo dailės mokyklos galerija „Vėjas“ (Vilniaus g. 39, Vilnius)

Kronika

Trimakas ir Čiurlionio dailės galerija

Vasario 28-ąją, paskutinę Vilniaus knygų mugės dieną, fotomenininkas Gintautas Trimakas pristatė savo kūrybos monografiją. Pristatymo metu anonsavo, jog šiais metais išvysime ir autorinę parodą, apimančią visą jo kūrybą. Tačiau čia dar ne viskas, ką veikia Trimakas. Nepaminėta liko jo veikla Kauno kolegijos Vienožinskio menų fakultete ir paroda pirmojoje Mikalojaus Konstantino Čiurlionio dailės galerijoje.

Kūrybos monografiją Trimakas knygų mugėje pristatė atlikdamas performansą. Susirinkusi publika tikėjosi diskusijos, gal pasakojimo apie kūrybinius pasirinkimus, nes taip turbūt esame įpratę gauti informaciją apie naują knygą. Tačiau Trimakas, pastaruoju metu itin pamėgęs mini pasirodymus, atsineša į baltą popierių įvyniotą (kaip ką tik iš spaustuvės) naujutelę knygą, išvynioja, pasideda ant stalo, užsiimauna baltas pirštines. Iškart daug

įtampos sukelia jo „pirštiniuotoje“ rankoje pasirodantis peilis ir Trimakas ima pjaustyti monografijos puslapius, gražiai, iš lėto atskirdamas puslapį nuo puslapio. Finale jis vos girdimai užsimena apie tai, kaip dėdė išmokė jį rišti knygas, ir tai buvo jam visada taip pat svarbu kaip fotografuoti. Taigi monografija susideda ne tik iš fotografijos, bet ir iš pačios knygos reikšmės. Knygų mugės kontekste Trimako performansas įgavo iškilmingo tyrumo: baltas popierius, baltos pirštinės ir autorius, pirmą kartą atveriantis knygos turinį žiūrovams. Monografija „gimė“ prieš mūsų akis, o sklaidydama jos puslapius Trimako įteiktomis pirštinėmis jaučiausi ypatinga, nes supratau, kad dar nesu varčiusi knygos iškart po autoriaus.

Neilgai trukus po mugės vykau į Kauną pažiūrėti kelių paslaptinių Trimako darbų pirmojoje Čiurlionio dailės galerijoje. Žodis „paslaptingas“ atsirado ne dėl darbų turinio, bet gal dėl to, kad apie parodą sužinojau atsitiktinai, pirmiausia išgirdusi apie jos dokumentaciją, atliktą kolegijos fotografijos studentės Paulinos Šalaševičiūtės.

Pirmoji M.K. Čiurlionio dailės galerija, įkurta 1925 m., šiandien priklauso Kauno kolegijos Justino Vienožinskio menų fakultetui, iki šiol tarsi „užkonservavusiam“ autentišką pirminį galerijos vaizdą. Yra žinoma, kad nuo 2008 m. Trimakas kuria dedikacijas tapytojui ir kompozitoriui Čiurlioniui, t.y. ėmė eksperimentuoti su spalva ir kurti „dangaus fotografijas“, tačiau niekada nėra rengęs parodos Čiurlionio dailės galerijoje. Paulina Šalaševičiūtė sumanė kurti meninį projektą Čiurlionio tema. Savo dėstytojo, fotografijos katedros vedėjo Petro Saulėno iniciatyva ji pasikvietė Trimaką į minėtą galeriją. Buvo sumanyta padaryti Trimako parodos dokumentaciją, tačiau pačios parodos dar nebuvo. Trimakas specialiai galerijos erdvėms sukūrė keturias dedikacijas, sidabro želatinos atspaudus. Autentiškos galerijos aplinkos atmosferos įkvėpta Paulina Trimako darbus surėmino taip, kaip surėminti pirmieji Čiurlionio paveikslai. Keturios dedikacijos buvo iškabintos po vieną keturiuose galerijos erdvėse, dabartinėse menų fakulteto auditorijose.

Manau, jog šioje parodoje Trimako kūryba prie Čiurlionio priartėja ne tik per spalvą, bet ir per erdvinį santykį, būdama toje pačioje vietoje, kur kadaise kabėjo Čiurlionio paveikslai. Fotografijos „Pasisveikinimas_Atsakymas (M.K. Čiurlioniui)“ įgavo vietos specifškumo charakterį – tapo „priklausomos“ nuo vietos, kurioje yra. Taigi Čiurlionio dailės galerijos erdvė, kurioje sukabinti Trimako darbai, yra esminis elementas. Anot menotyrininkės Aušros Trakšelytės, specifinės vietos kūrinuose erdvė konceptualizuojasi, atsiskleisdama fragmentiškai. Šiuo atveju kūrinys savo turiniu – pasteline „čiurlioniška“ spalva, autentiškų rėmų pavidalu – „sukimba“ su XX a. pradžios erdve, su visa tarpukario Lietuvos meno pasaulio atmosfera.

Darydama Trimako parodos dokumentaciją Šalaševičiūtė erdvės ir kūrinio santykį atskleidė sukabindama skaidres poromis: Trimako darbo reprodukcija kartu su Trimako darbo ir galerijos erdvės santykį fiksuojančia skaidre. Nedidelio formato skaidrės, sudėtos šviesdėžėse, atskleidžia trejų

autorinį ryšį: Čiurlionis, Trimakas, Šalaševičiūtė, ir trejų pa vietos santykį: autentiškos Čiurlionio galerijos erdvės, Trimako paroda, Šalaševičiūtės paroda kolegijos galerijoje „Bright & Show“.

Galiausiai, manau, ir paprasti Trimako performansai, ir draugiškas bendradarbiavimas su studentais yra Trimako siekis „nusimesti“ nuo savęs šiuolaikinio menininko mitą. O galbūt susigvyvenęs su Čiurlionio kūryba jis vėl iš naujo įvertino savo strategijas ir suvokė, kad pirmiausia kartojama, paskui interpretuojama bėgant laikui vieno menininko kūryba pavirsta kitų kūrėjų darbais. Spėju, taip susikuria amžinas variklis? Kitaip tariant, kūryba įlaikinama, įprasminama vis naujomis formomis ir įgauna naujas vertes. Šalaševičiūtės atliktoje Trimako parodos dokumentacijoje matome bandymą susieti Čiurlionio ir Trimako kūrybos vertes su autentiška erdvine aplinka. Kitais metais galeriją žadama renovuoti. Taigi tokią, kokia ji buvo nuo 1925 m., bus galima pamatyti jau neilgai.

SANDRA KOVALIK

Kaip kalbėti apie Holokaustą

„Oskaru“ apdovanotas „Sauliaus sūnus“ – Lietuvos kino teatrų ekranuose

Debiutinis László Nemeso „Sauliaus sūnus“ pernai Kanuose buvo apdovanotas Specialiuoju žiuri prizu, neseniai jis gavo „Oskarą“. Nemeso filmas remiasi gerai apgalvotu formaliu sprendimu: kamera susitelkia į pagrindinio personažo Sauliaus Auslenderio veidą. Viskas, kas vyksta aplink jį, tampa sukrečiančiu, bet fonu. Jis pragaris, nes žydas iš Užgorodo Saulius dirba konclagerio zonderkomandoje – palydi į dujų kameras naujai atvykusius, o paskui renka lavonus ir juos degina. Filme rodoma viena Sauliaus gyvenimo para. Vyras nori palaidoti dujų kameroje rastą gyvą, bet paskui karininko nužudytą berniuką. Sauliaus ryžtas nepatinka kitiems kaliniams, nes zonderkomanda kartu su visu konclageriu rengiasi sukilimui ir pabėgimui.

„Sauliaus sūnus“ sukelia daug abejonių. Viena vertus, filmo kūrėjai siekia kuo didesnio autentiškumo: pirmasis filmo pusvalandis pritrenkia ir forma, ir konclagerio įvykių, detalių, dialogų nuotrupų tempu, meistriškai kuriama įtampas kupina atmosfera. Režisierius rodo krematoriumo kasdienybę, kuri savaime siaubinga. Bet netrukus ima ryškėti formos monotonija – su personažu susitapatinti sunku, nes apie jį taip nieko daugiau ir nesužinome, o berniuko laidojimo metafora pernelyg aiški, kad išlaikytų filmo svorį ir pusiausvyrą tarp dokumentiškumo bei alegorijos. Kuo toliau, tuo labiau berniuko tema veda filmą prie tradicinės racijos, jos melodramatiškumas atrodo kaip meninis kompromisas, nes supaprastina filmo ištarmę ir paneigia tai, ką režisierius rodo visą filmą, – žmogiškumas lageryje neįmanomas. Tačiau būtent melodramatiška gaida paradoksaliai paryškina, kad turime reikalą su perdėtai estetizuotu, žiūrovų įpročius savaip kutenančiu reginiu. Todėl ir filmo autentiškumas, kurį turėtų pabrėžti keliskart rodomos slapta kalinių daromos nuotraukos, tampa abejotinas.

Nuotraukos – lyg nuoroda į platesnius pasvarstymus, nes Aušvico kalinių slapta 1944 m. krematoriume darytos nuotraukos buvo argumentas diskusijoje su „Shoah“ kūrėju Claude'u Lanzmannu, neigusių bet kokią galimybę naudoti filmuose apie Holokaustą dokumentinę medžiagą. Tačiau netikėtai būtent Lanzmannas, kuris ne pirmą dešimtmetį priešinasi bet kokiems bandymams kurti vaidybinius filmus apie Katastrofą, parėmė „Sauliaus sūnų“. Kartu, žinoma, filmas tęsia ir ne pirmą dešimtmetį truncančius svarstymus, koks turi būti menas po Holokausto, ar dar egzistuoja su šia tema susiję tabu.

Pateikiame lenkų kritikų K. Kwiatkowskio, M. Steciak ir P. Czerkawskio pokalbių su filmo kūrėjais – operatoriumi Mátyásu Erdély ir pagrindinį vaidmenį suvaidinusių poetu Géza Röhrigu – fragmentus.

Jūs gimėte 1976 metais, režisierius László Nemesas – metais vėliau. Kodėl grįžtate prie Holokausto?

Mátyás Erdély: Vyresnių kartų kūrėjai kine bandė numalšinti skausmą. Mūsų karta pasirengusi ieškoti naujos pasakojimo apie Šoa

„Sauliaus sūnus“

kalbos. Nuo Antrojo pasaulinio karo tragedijos praėjo per 70 metų. Nusitrynė atmintis apie nacių nusi-kaltimų mastą. Todėl nusprendėme būti konkretūs. Parodėme techninę Katastrofos pusę, naikinimo lagerių struktūrą. Filme stebime visą procesą: nuo tada, kai žmonės su lagaminais išlipa iš traukinio, nežinodami, kas jų laukia, nusirengia prieš eidami į „dušą“, iki pat tos akimirkos, kai jų pelenai beriami į upę. Matyt, todėl „Sauliaus sūnus“ toks paveikus filmas. Jis įveda žiūrovą į pragaro centrą.

Tačiau kamera stebi veikėją labai šaltai.

Iki galo negalima suprasti lageryje atsidūrusio žmogaus psichikos ir jausmų. Dauguma patekusių į Aušvicą-Birkenau žuvo. Tai buvo mirties lageris, jo steigėjai sakė tiesiai: „Iš čia išeinama tik pro kamina“. Išgyveno vos saujelė. Todėl nusprendėme susikaupti prie mums prieinamų detalių. Sukurti vieno vyro, kuris lageryje nori palaidoti vaiką, portretą. Papasakoti apie jo maištą ir troškimą išsaugoti žmoniškumą nežmoniškoje situacijoje.

Įspūdį sustiprina siauras kadras. Kodėl pasirinkote tokį formatą?

Mes susikaupiamo prie Sauliaus veido, tad portreto formatas buvo

akivaizdus. Fotografijos istorijoje tokio pobūdžio portretui dažniausiai buvo pasirenkamas kvadratus artimas formatas. Tačiau mes kartu norėjome ir riboti žiūrovui perteikiamą informaciją. Jis negalėjo matyti daugiau už veikėją. Viską, ką mums reikėjo parodyti, išgaudavome kameros judesiu.

Kaip Jūs rengėtės šiam filmui?

Kelias dienas praleidome Aušvice. Anksčiau bijojau, maniau, kad tai per sunki patirtis. Tas apsilankymas tapo svarbia mano psichinio

Europos kino fondas, atsisakė viešinti, prancūzai, Izraelis. Vengrijos kino fondas finansavo viską. Todėl nors daugelis dalykų vengrų kine susiję su politika ir valdančiosios partijos tikslais, nenoriu apie tai kalbėti.

Kamera Jus seka iš paskos beveik visą filmą. Ką reiškė Sauliaus vaidmuo techniniu požiūriu?

Géza Röhrig: Tai buvo neįtikėtina alinantis procesas. Tradiciniame filme dažniausiai yra 200–300 montažinių sukliajimų. „Sauliaus sūnuje“ – tik 80. Daug valandų praleidome repetuodami, turėjome atmintinai išmokti atskirų kadru choreografiją. Kiekvienas gestas, kiekvienas žvilgsnis buvo preciziškai suplanuoti. Tai buvo labai sunku. Paprastai kiekvienam kadru skirdavome tris valandas, kol apskritai įjungdavome kamerą. Svarbu buvo ir tai, kad filmavome 35 mm juostoje, o ji labai brangi. Būtų nepavykę, jei ne nuostabi ir drausminga grupė. Tai neįtikėtina patirtis, ypač turint galvoje, kad dauguma mūsų buvo debiutantai.

Kam šiolaikiniams žiūrovams reikia tokio filmo?

Nors atrodo, kad nuo Antrojo pasaulinio karo praėjo jau daug laiko, to laikotarpio žaizdos dar neužgijo. Turime tai suvokti, ypač Vidurio Europoje – tikroje žudymo zonoje, kurioje naciai įgyvendino Holokausto planą. Jei reikėtų rinktis šalį, kuri 1943–1945 m. patyrė didžiausią žiaurumą, greičiausiai tai būtų Lenkija. Kai apie tai galvoju, visai nesistebiu, kodėl taip reaguojate į visokius paistalus apie „lenkų koncentracijos stovyklas“.

Kai užlieja tokio pobūdžio nežinojimas, verta prisiminti, kaip buvo iš tikrųjų?

Taip, juolab kad vis sužinome naujų detalių apie siaubingas Aušvico gyvenimo realijas. Kai pradėjome „Sauliaus sūnų“, mažai žinojau apie zonderkomandą. Žinoma, buvau susidūręs su šiuo pavadinimu, kad ir Tadeuszo Browskio apsakymuose, bet tik filmas atskleidė tų žmonių padėties tragizmą.

Rengdamasis vaidmeniui buvote susitikęs su paskutiniu gyvu zonderkomandos nariu.

Vėliau grįžau pas tą devyniasdešimt trejų senuką parodyti baigto filmo. Tada išgirdau, kad iki tol niekam nepavyko perteikti filme to, ką jis patyrė lageryje. Dauguma kūrėjų negali atsispirti pagundai parodyti Aušvico kalinius kaip tam tikrą

bendruomenę. Tačiau jie neturėjo galimybių mąstyti tokiomis kategorijomis. Kiekvienam reikėjo galvoti apie save ir apie tai, kaip išgyventi dar vieną valandą, dieną ar mėnesį.

Jūsų herojus yra toks, bet vieną akimirką persimaino ir nusprendžia padaryti viską, kad žydų berniukas būtų palaidotas. Kaip tai paaiškintumėte?

Saulius yra ypatingos berniuko mirties liudininkas: vaikas išgyveno dujų kamerą, bet netrukus buvo pasmaugtas nacių gydytojo. Paveiktas tos sukrečiančios scenos, personažas patiria lyg antrą gimimą. Nors anksčiau jis elgėsi kaip zombis, dabar jam sugrįžta žmogiškos reakcijos. Šiuo požiūriu poreikis palaidoti berniuką ir išsaugoti jo kūną nuo sudegimo man atrodo daug svarbesni už vėlesnį pabėgimą iš lagerio. Pastarasis veiksmas grynai instinktyvus, juk šuo taip pat bandytų pabėgti iš degančių namų.

9-ajame dešimtmetyje Krokuvoje studijavote lenkų literatūrą. Kokie autoriai padarė didžiausią įtaką?

Pirmiausia susižavėjau Edwardu Stachura. Tai retas nonkonformistas atvejis – jis ne tik buvo neigėjas, bet ir mokėjo parodyti gyvenimo džiaugsmą. Dar garbinau Gombrowiczų ir Schulzą, o iš teatro kūrėjų – Tadeuszą Kantorą. Gana gerai žinau 9-ojo dešimtmečio pabaigos lenkų kultūrą. Vėliau, deja, praradau su ja ryšį, nes išvažiavau į Niujorką, kuris yra visiškai atskiras mikrokosmosas.

Netrukus Budapešte pasirodys dar viena mano eilėraščių knyga. Man patinka pavadinimas „Žmogus, kuris nešioja praeitį savo batuose“. Jis apie mane, nes jau 15 metų gyvenu toli nuo tėvynės. Esu žydas, idėja nešioti praeitį batuose man ypač artima. Tai dalis mūsų tapatybės. Tikiu, kad istorijoje būna tokių laikų, kai žmonės suartėja, ir tokių, kai praraja tarp jų gilėja. Jaučiu, kad šiuo metu kiekvienas jaučiasi vis vienišesnis. Todėl nešioju savo šaknis batuose.

Daug žmonių bando atrakinti „Sauliaus sūnų“ religijos raktu. Kaip reaguojate į tokius bandymus?

Visada atidžiai į tai žiūriu. Suti-kau daug krikščionių, kurie tvirtina, kad finalinė plaukimo per upę scena yra krikšto alegorija. Mes to nesiekėme, bet neatmetu ir tokios interpretacijos. Juk visko numatyti neįmanoma, o kūriny visada būna išmintingesnis už kūrėją.

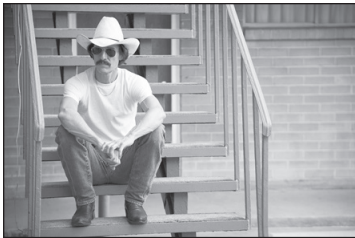
PARENGĖ K. R.

Už sienų

Krėsle prie televizoriaus

Kovo 11-oji – visų šventė, kad ir kaip ją norėtų pasisavinti politikai ar televizijos. Kiekvienas turi su šia diena susijusių prisiminimų, kurių iš atminties neištums LRT diegiami kolektyviniai masinės kultūros ritualai. Absurdas, bet jų dalimi tapo tiesioginės transliacijos iš Vilniaus arkikatedros ar madų šou Valdovų rūmuose, nors, tiesą sakant, pastarieji tik panašiems renginiams ir tinka. Tarp jų **LRT kovo 11 d.** programoje (16.20) atsidūrė Kristijono Vildžiūno filmas **„Kai apkabinsiu tave“** (2006), sukurta pagal tikrą įvykį.

Filmas nukels į 1961-ųjų Berlyną, kur susitikti su savo septyniolika metų nematytu tėvu atvyksta filmo herojė Rūta (Elžbieta Latėnaitė). Ji – JAV piliėtė, mokosi Hamburge, puikiai kalba vokiškai ir visai nesijaučia čia svetima. Būsimas susitikimas su tėvu kuria nematomą įtampą. Tėvas 1944-aisiais liko Lietuvoje, dabar jis – tarybinis vaikų rašytojas. Jie susirašinėja slapta. „Kai apkabinsiu tave“ veiksmo laikas – kelios dienos. Bet jose susikoncentravo keliolikos metų patirtis. Rūta negali suprasti,

„Dalaso klubas“

kodėl tėvas liko Kaune. Susitikimas turi atsakyti į visus klausimus, todėl jis ir žadina tokį Rūtos nerimą. Tėvas taip pat bando suprasti, kodėl neišvyko kartu su žmona ir dukra. Kas privertė jį pasilikti, spėlios ir žiūrovai.

Jau pirmieji filmo kadrai, kai Rūta stebi, kaip tuščioje Berlyno gatvėje pagrobiamas žmogus, žada, kad susitikimas nebus paprastas. Rūtos tėvas (Andrius Bialobžeskis) netrukus taip pat pradeda nujausti, kad kažkas vyksta ne taip: jį globoti apsiėmęs senas pažįstamas žurnalistas Aleksandravičius (Giedrius Arbačiauskas) būtinai nori, kad Rūta atvyktų į Rytų zoną.

Bet tikroji filmo tema – tėvo ir dukters ryšys. Kitaip nei rutuliodamas pasakojimą apie du Berlynus, – skirtingų politinių sistemų veidrodžius, – kuriame neišvengė gana plakatiškų supaprastinimų, šią temą režisierius plėtoja itin subtiliai. Jis susieja atskirą šeimos ir didžiąją istoriją. Istoriją apie tai, kad Berlyno siena atsirado daug anksčiau nei buvo pastatyta tikroji, stovėjusi iki 1989-ųjų. Ir istoriją apie tai, kad dar didesnės sienos iškyla tarp artimiausių žmonių. Priežastys skirtingos – ideologija, meilė, lūkesčiai ar baimė būti atstumtam, istorijos kataklizmai. Visa tai atspindi Rūtos ir jos tėvo likimas. Tai universalioji istorija, kurią dabar taip stinga lietuvių kinui.

Suvenytos Europos, kuri „Kai apkabinsiu tave“ veikėjams turėjo

atrodyti tik dar viena utopija, idėja žadina daug prisiminimų. Šiandien (**11 d. 23.35**) **LRT** parodys italų režisieriaus Alberto Negrini televizijos filmą **„Naujasis pasaulis“** (2014), kuris nukels į 1941-uosius, kai Europoje triumfavo visai kitos idėjos. „Naujojo pasaulio“ veikėjai – fašistų persekiojami intelektualai būtent tais metais nuo pasaulio atskirtoje Viduržemio jūros saloje pradeda kurti laisvos ir suvienytos Europos projektą – „Il Manifesto di Ventotene“.

Kito italo – debiutanto Alessio Cremonini – 2013 m. filmas **„Pasionis“** (**LRT, 17 d. 22 val.**) taip pat remiasi tikrais faktais ir pasakoja apie vieno Sirijos kaimelio, kuris atsidūrė pilietinio karo epicentre, gyventojas – seseris Ają ir Fatimą. Pastarosios vyras Šadis kovoja su kilėlių armijoje. Vienintelis būdas moterims išsigelbėti – kirsti Turkijos sieną ir laukti, kada prie jų prisijungs Šadis. Tačiau kirsti sieną, už kurios laukia laisvė, ne taip lengva.

Į Artimuosius Rytus perkels ir režisierės Talyos Lavie filmas **„Nulis motyvacijos“** (**LRT Kultūra, 16 d. 22.30**). Jo herojės – karo tarnybą Izraelio pietuose atliekančios moterys. Dveji metai armijoje vienoms atrodo išbraukti iš gyvenimo, kitoms – galimybė atrasti save. Režisierė nusprendė į tai pažvelgti su humoru, juolab kad filmo herojės tarnauja administracijoje ir gyvybe nerizikuoja. Dafi, kurios užduotis – naikinti dokumentus, nekenčia dykumos ir svajoja būti perkelta į Tel

„Kai apkabinsiu tave“

Avivą. Zohar yra blogiausias kareivio tipas: pernelyg protinga daugumai savo vadų ir dar velniškai sarkastiška. Filmas susideda iš trijų novelių ir žada puikią pramogą. Kaip tik to ir reikia, kai televizijos nuolat isteriškai garbina lietuvių savanorius bei armiją.

Kita mūsų televizijų isterija siejasi su kulinarinėmis laidomis. Nežinau, ar mėgstu gaminti, bet panašių laidų vengiu, nes savimi besigrožintys televizijos virėjai kalba tokias banalybes, kad apetitas dingsta iškart. Tačiau Jono Favreau filmas **„Šefas ant ratų“** (**TV3, šiandien, 11 d. 11.55**) – ne tik dar viena istorija apie tai, kaip kiekvienas gali pakeisti savo gyvenimą ir pagaliau atrasti save, bet ir puikus įrodymas, kur režisierių gali nuvesti tokie filmai kaip „Geležinis žmogus“ – Favreau sukūrė bene kelias jo serijas. Todėl suprantu, kodėl „Šefe ant ratų“ jis staiga sustabdo veiksmą ir rodo skirtingas maisto gaminimo fazes, leidžia savo veikėjams pjaustyti, smulkinti, virti ir kepti, o žiūrovams – pajusti, kas vyksta jų skrandžiuose.

Kanadietis Jeanas Marcas Vallé, regis, vis dar tiki Holivudu, tad jo filmas **„Dalaso klubas“** (**TV3, 13 d. 22.30**) – visai kitokia sėkmės istorija, nors jos herojus – realus Teksono elektrikas, kuris 1992 m. mirė

nuo AIDS, prieš tai septynerius metus kovojęs už teisę gydytis tuo, kuom nori. Tas Rono Vudrofo (jį suvaidinęs Matthew McConaughey pelnė „Oskarą“) troškimas puikiai siejasi su jo verslumu ir kitomis humanistinėmis, gana melodramatiškai pateiktomis filmo idėjomis.

Bet jei jau pradėjome apie ligas, siūlau šiąnakt prisiminti bene geriausią 2001 m. Alejandro Amenábaro filmą **„Kiti“** (**LNK, 11 d. 00.25**). Du filmo herojės Greis (Nicole Kidman) vaikai serga keista liga – jie nepakelia dienos šviesos. Greis su vaikais gyvena Džersio saloje, didžiuliame tvarkingame Viktorijos stiliaus name, kur užuolaidos nuolat dengia langus. Viskas ima keistis, kai namuose atsiranda trys nauji tarnai. Staiga namas pradeda gyventi savo gyvenimą – durys atsi-veria pačios, pianinas pradeda groti vidurnaktį. Už lango – 1945-ieji. Artėja karo, į kurį išvykęs Greisės vyras ir vaikų tėvas, pabaiga.

Amenábaras yra sakęs, kad „mūsų vaizduotėje, tame, kas nepasakyta iki galo, glūdi nerimas, paranoja, apstėtumas, snaudžiantys kolektyvinėje sąmonėje“. Jo „Kiti“ – filmas apie tai, bet ir apie sunkumą suprasti, kas yra gyvųjų, o kas – mirusiųjų pusėje.

Jūsų –
JONAS ŪBIS

Mažutėlių orgija

Nauji filmai – „Gautas iškvietimas“

ŽIVILĖ PIPINTĖ

Pastaraisiais metais tiesiog geometrine progresija pasaulyje ir pas mus daugėja beprasmiškų dalykų, daiktų, idėjų. Kelias dienas iš eilės LRT „Panorama“ reklamavo Kaziuo mugės „įvykį“ – 12 metrų medinį šaukštą. Kam jis reikalingas? Tam, kad būtų užfiksuotas dar vienas beprasmiškas Lietuvos rekordas? Panašių daiktų ar veiksmų galima pamatyti kiekviename žingsnyje, pavyzdžiui, visuomeninio transporto aikštelėse panašiai reklamuojasi plikai nusiskutusias garsenybės. Gal geriau tegu nueina į ligoninę ir pabendrauja su sergančiais vaikais? Netrukus akis pradės badyti kitas nereikalingas daiktas – raudonai pražydusi kėdė taps „Kino pavasario“ simboliu. Gal ir gražu, bet iš tikrųjų tai tik kičas, o jis visada saldžiai gražus, antraip nebūtų toks paklausus. Visokie kičo padirbiniai tik imituoja

funkcionalumą, jų formos – perdėtos, vertė – niekinė. Toks pat ir Tado Vidmanto **„Gautas iškvietimas“** (Lietuva, 2016) – apsimeta filmu, nors juo nėra. Tai tiesiog daugybė neva juokingų scenelių (iki išbaigto skečo dažniausiai jos neištempia), kurias sujungia personažai – vieno vargano policijos komisariato patruliai. Filmo veikėjai dažnai kreipiasi į kamerą, lyg parodijuodami lietuviškų televizijų „realybės šou“, kuriuose rodomi „reidai“ į buitinių nusikaltimų vietas ir gyvenimo dugne atsidūrę žmonės – alkoholikai, skandalistai, turintys psichikos problemų. Bet „24 valandų“ ar panašių laidų nežiūriu, todėl apie Vidmanto parodijos lygį negaliu nieko pasakyti. Epizodas, kuriame parodijuojamas kažkuris Emilio Vėlyvio filmas, paprasčiausiai nevykęs.

Iš ko, pasak režisieriaus ir kartu su juo scenarijų rašiusio Jono Navicko, dažniausiai juokiasi lietuviai? „Gauto iškvietimo“ personažų sąrašas beveik toks pat, kaip

ir kiekvienos lietuviškos komedijos nesubrendėliams: „mentai“, prostitutės, alkoholikai, smurtauojantys tėvai, kunigai, homoseksualai, neįgalieji, ekshibicionistai, kačių mėgėjos, narkomanai, savižudžiai, lenkai, kaimiečiai. Panašus ir humoro pobūdis – „riebūs“ juokeliai apie antrą galą, nuogi užpakaliai, rusiški keiksmazodžiai ir vulgarus lietuviškas slengas: „Akropolio“ rytiniame seanse žiūrovai garsiai juokėsi išgirdę žodžius, apibūdinančius lytinius organus. Situacijos, kuriuose jie demonstruojami, kažkodėl tokio entuziazmo nesukėlė. Gal paprasčiausiai nusibodo? Vienintelė originali „Gauto iškvietimo“ idėja, ko gero, bus greito žegnojimosi konkursas, bet ir ši situacija galiausiai baigiasi nuspėjamai – banaliomis muštynėmis.

Nesikeičia ir aktorių sąrašas: Ineta Stasiulytė, Giedrė Giedraitytė, Vitalija Mockevičiūtė, Rimantė Valiukaitė, Marius Čižauskas, Marius Repšys, Leonardas Pobedonoscevas,

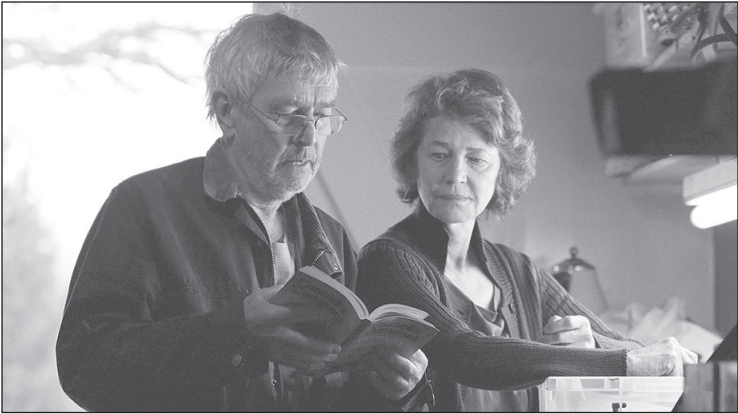

Ramūnas Cicėnas, Kirilas Glušajevs, Arūnas Sakalauskas, Mindaugas Papinigis... Kiekvienas vaidina, kaip moka ir kaip supranta humorą, kai kurie filme sukūrė net kelis personažus, tik režisieriaus rankos nematyti. Vidmantas prieš kelerius metus pabandė sukurti trumpo metražo *arthouse* stilių imituojantį filmą „Kadagio gatvė“, bet, matyt, šis išsėmė menines jauno kūrėjo ambicijas. Jis greitai suprato, kad Lietuvoje garsiu tampama kitaip – užsiėmė reklama. Tiesa, pastebėjau, kad „Gautame iškvietime“ Vidmantas reklama nepiktnaudžiauja taip, kaip tą daro „Tarp mūsų, berniukų“ gamintojai, kur kiekviename epizode reklamuojamas koks nors masinio vartojimo produktas.

Tačiau „Gautame iškvietime“ save reklamuoja tikras lietuviškas narcizų darželis: Marijonas Mikutavičius, Algimantas Čekuolis, Vaidas Baumila, Rafailas Karpis, Algis Ramanauskas, Jolanta Leonavičiūtė, Juozas Liesis, Deividas Zvonkus, Andrius Kulikauskas, Andrius Užkalnis ir kiti veikėjai, kurie, regis, mėgaujasi filmavimu taip, lyg nesuprastų, kad dalyvauja priestvaniniame „Žydrajame žiburėlyje“. Pasirodo, reikia tiek nedaug – tegu ir slenkant pabaigos titrams nors kelias sekundes švystelėti ekrane. Gal ir prieš savo valią, bet „Gautas iškvietimas“ rodo, kad šie žmonės pasiryžę papuošti savimi net ir visišką skylę.

Parodos			
VILNIUS	Jolantos Mikulskytės paroda „Vanduo -intro“	M. Žilinsko dailės galerija	„7md“ rekomenduoja
Nacionalinė dailės galerija <i>Konstitucijos pr. 22</i>	Pamėnkalnio galerija <i>Pamėnkalnio g. 1/13</i>	<i>Nepriklausomybės a. 12</i>	Muzika
XX a. Lietuvos dailės ekspozicija	Andriaus Zakarausko tapybos paroda „Pri-siminimo sinonimas“	Paroda „Veidai iš būtojo laiko“	Simfoninės muzikos koncerte kovo 12 d. 19 val. Lietuvos nacionalinės filharmonijos scenoje pasirodys švedų muzikas Christianas Lindbergas. Maestro šįkart stos prie Lietuvos nacionalinio simfoninio orkestro vairo, taip pat išgirsime ir jo muzikos. Daugiau kaip 300 kūrinių trombonui premjerų atlikėjas, įrašęs 70 solinių kompaktinių plokštelių, dirigentas, kompozitorius ir trombono virtuozas Christianas Lindbergas yra mini-mas tarp svarbiausių XX a. varinių pučiamųjų atlikėjų. Šio šeštadienio koncertui maestro pasirinko šiaurietiškos muzikos programą – skambės danų kompozitoriaus Carlo Nielseno „Aladino siuita“, o pasakų motyvai pinsis su Jeano Sibeliaus Antrosios simfonijos šiaurietiško grožio harmo-nijomis ir paties Ch. Lindbergo Koncerto „Akbank Bunka“ garsovaizdžiu. Trimito solo koncerte atliks iš Venesuelos kilęs virtuozas Francisco Flo-resas, scenoje prisistatantis kaip Pacho Floresas.
XX a. Lietuvos dailės ekspozicija	Šv. Jono gatvės galerija	Paroda „Cornelia Gurlitt: širdies kelionė. Vilnius vokiečių ekspresionistės akimis 1915–1917 m.“	
iki 20 d. – Birutės Stančikaitės kūrinių paroda „Šviesa tamsoje“	<i>Šv. Jono g. 11</i>	Projekto „Laiko ženklai“ paroda	
Vilniaus paveikslų galerija <i>Didžioji g. 4</i>	Artūro Rimkevičiaus stiklo objektai, vitra-žai, projektai, kartonai, nuotraukos	Kauno paveikslų galerija <i>K. Donelaičio g. 16</i>	
Chodkevičių rūmų klasicistiniai interjerai	Galerija „Vartai“ <i>Vilniaus g. 39</i>	Eimučio Markūno paroda „Didžiojo chaoso mažoji versija“	
Lietuvos dailė XVI–XIX a.	Galerijos „Vartai“ 25-mečio paroda „Žilvitis“	Audronės Petrašiūnaitės paroda „Tylus gy-venimas“ (iš ciklo „Lūžio kartos vardai“)	
Jurgio Baltrušaičio memorialiniai baldai	Galerija „Aidas“ <i>A. Jakšto g. 9</i>	A. Žmuidzinavičiaus kūrinių ir rinkinių muziejus <i>V. Putvinskio g. 64</i>	
Vlado Eidukevičiaus 125-osioms gimimo metinėms skirta kūrybos paroda „Dailinin-kas klajūnas“	Gintaro Palemono Janonio paroda „Apie tai, kas svarbiausia...“	Giedrės Marijos Šimonytės-Švažienės paroda „Gyvenimo spalvos“	
Radvilų rūmai <i>Vilniaus g. 24</i>	Dailininkų sąjungos galerija <i>Vokiečių g. 2</i>	Gražinos Konstancijos Remeikaitės paroda	
Europos dailė XVI–XIX a.	iki 19 d. – Daumanto Tomo Pilipavičiaus tapybos paroda „Vilniaus vedutos“	Maironio lietuvių literatūros muziejus <i>Rotušės a. 13</i>	
„Dubingių ir Biržų kunigaikščiai Radvilos“	Galerija AV17 <i>Aušros Vartų g. 17</i>	Virgilijaus Jankausko fotografijų paroda	
Paroda „Gyvoji gamta dailėje. XVII a.–XX a. I pusė“	nuo 15 d. – Nerijaus Ermino instaliacijų paroda „Septynios dienos iki nakties“	„Stačios akys medinių dievukų“	
Taikomosios dailės muziejus <i>Arsenalų g. 3A</i>	Marijos ir Jurgio Šlapelių muziejus <i>Pilies g. 40</i>	nuo 16 d. – paroda iš ciklo „Istorija, verta muziejaus“ – „Spaudos draudimas lotyniš-kais rašmenimis“	
P. Gudyno restauracijos centro restauruotų kūrinių paroda „Prieš... ir po...“	Kazio Kęstučio Šiaulyčio paroda „Dadaratai“	nuo 17 d. – paroda „Šis krantas ir anas krantas“ (Viktorui Miliūnui – 100)“	
Paroda „Kvietimas į pokylį. 1915–2015“ (100 gražiausių vakarinių suknelių iš Aleksan-dro Vasiljevo kolekcijos)	iki 18 d. – Jūratės Strelkauskytės-Neiman-tienės paroda „Veidrodis“	Galerija „Meno parkas“ <i>Rotušės a. 27</i>	
Vytauto Kasiulio dailės muziejus <i>A. Goštauto g. 1</i>	Pylimo galerija <i>Pylimo g. 30</i>	Arūnės Tornau paroda „Nykstantys vaiz-diniai II“	
Retrospektyvinė Vytauto Kasiulio kūrybos ekspozicija	iki 12 d. – Lionės Grigaliūnaitės tapybos paroda „Pagauti vėją“	Projekto „Laiko ženklai“ paroda	
Prano Domšaičio (1880–1965) retrospekty-vinė tapybos paroda „Vaizduotės realybė“	Vilniaus vaikų ir jaunimo meno galerija <i>Vilniaus g. 39 / 6</i>	Kauno fotografijos galerija <i>Rotušės a. 1 / Vilniaus g. 2</i>	
Lietuvos nacionalinis muziejus Naujasis arsenalas <i>Arsenalų g. 1</i>	iki 19 d. – Vilniaus vaikų ir jaunimo meno galerijos buvusių mokinių paroda „Veikiantys“	Šiaulių fotografijos muziejaus meninės fo-tografijos rinkinio paroda „Kolekcija“	
Senosios Lietuvos istorija XIII–XIX a.	Lietuvos nacionalinės UNESCO komisijos galerija <i>Šv. Jono g. 11</i>	„Post“ galerija <i>Laisvės al. 51A</i>	
Lietuvių liaudies menas	Giedrius Jokubauskio paroda „Archi.realy-bės – Egiptas“	iki 15 d. – Gyčio Skudžinsko paroda „Kelios fotografijos tiesos“	
Kryždirbystė	Užupio galera <i>Užupio g. 2a</i>	nuo 17 d. – paroda „Demaskacija“	
iki 20 d. – projekto „Misija Sibiras“ fotogra-fijų paroda „10 metų gyvos	Erikos Tumienės iliustracijų paroda „Pus-lapių gyventojai“		
istorijos“	„Menų tiltas“ <i>Užupio g. 16</i>		
iki 20 d. – paroda „YIVO Vilniuje. Legendos pradžia“	Adelės Liepos Kaunaitės tapybos paroda „Dama, kuri atskrido žemėn“		
Kazio Varnelio namai-muziejus <i>Didžioji g. 26</i>	Rašytojų klubas <i>K. Sirvydo g. 6</i>		
K. Varnelio kūrybos ir kolekcijos ekspozicija	nuo 15 d. – Gvido Latako emalio miniatiūrų paroda „Salos“		
<i>Lankymas antradienį–šeštadienį iš anksto susitarus tel. 279 16 44</i>	„Skalvijos“ kino centras <i>Goštauto g. 2/15</i>		
Bažnytinio paveldo muziejus <i>Šv. Mykolo g. 9</i>	iki 17 d. – Alano Gurino, Kristijono Grigonio, Aušros Umbrasaitės paroda „Stryts“		
Bažnytinio paveldo muziejaus ekspozicija	Galerija „Šofar“ <i>Mėšinių g. 3A/5</i>		
Kunigo Antano Rimavičiaus (1865–1933) skulptūrų paroda „Dievui ir Žmogui“	nuo 17 d. – Kęstučio Milkevičiaus pastelijų paroda „Pasakojimai apie rabinus“		
Galerija „Kairė–dešinė“ <i>Latako g. 3</i>	„Gobis / Outdoor Expo“ <i>Gedimino pr. 13</i>		
Eglės Ruibytės ir Mildos Dainovskytės paroda „Žemė / Earth 2.0.“	M.K. Čiurlionio namai <i>Savičiaus g. 11</i>		
Vytenio Tolučio paroda „Tarpinė stotelė“	Paroda „Liudo Truikio scenografija Čiurlio-nio namuose“		
Vilniaus dailės akademijos galerijos Parodų salės „Titanikas“ <i>Maironio g. 3</i>	Kaunas Nacionalinis M.K. Čiurlionio dailės muziejus <i>V. Putvinskio g. 55</i>		
Lenkų animacijos meno paroda „Once Upon A Time“	nuo 17 d. – Algimanto Švėgždos (1941–1996) grafikos darbų paroda „Mano burtai“		
Galerija „Akademija“ <i>Pilies g. 44/2</i>			
iki 12 d. – Vilniaus dailės akademijos ir Baltarusijos valstybinės menų akademijos studentų paroda „Istorijos“			
Tekstilės galerija „Artifex“ <i>Gaono g. 1</i>			
iki 19 d. – Estijos menininkių Kadi Paju-puui ir Marilyn Piirsalu paroda „Hacked tradition“			
Galerija „ARgenTum“ <i>Latako g. 2</i>			
Aistės Kanapickaitės mozaikos miniatiūrų paroda „Mažas žmogus“			

Savaitės filmai

„45 metai“

45 metai ****
Britų režisieriaus Andrew Haigho filmas (pagal Davido Constantine'o novelę) pasakoja apie pagyvenusią anglų porą, kuri rengiasi švęsti savo bendro gyvenimo 45 metų jubiliejų. Tačiau likus kelioms dienoms iki šventės Džefas (Tom Courtnay) sužino, kad Alpėse rastas prieš pusšimtį metų dingusios jo mylimosios kūnas. Ši žinia neduoda ramybės jo žmonai Ket. Charlotte Rampling herojė vis giliau grimzta į abejones. Tai ne pavydas, greičiau staiga persmelkusi mintis, kad bendras gyvenimas su Džefu buvo grįstas melu, vis stiprėjanti abejonė, ar ji iš tikrųjų gyveno savo gyvenimą, ar galėjo rinktis kitą. Už vaidmenis šiame filme Rampling ir Courtenay'us apdovanoti Berlyno kino festivalio „Sidabriniais lokiais“, Rampling pelnė Europos kino akademijos prizą geriausiai 2015 metų aktorei ir buvo nominuota „Oskarui“ (D. Britanija, 2015). (Vilnius)

Hju Glaso legenda ****
„Oskarais“ už režisūrą ir vyro vaidmenį apdovanoto Alejandro Gonzálezo Iñárritu filmo veiksmas nukels į 1823 metus. Pietų Dakotoje surengiama medžioklė, kurios dalyviai tikisi sumedžioti daug vertingų kailinių žvėrių. Vieną patyrusių traperių Hju Glasą (Leonardo DiCaprio) rimtai sužeidžia meška. Draugai jį nusprendžia palikti kartu su trimis medžiotojais, iš kurių vienas – Glaso sūnus. Medžiotojai nusprendžia sūnų nužudyti, o Glasą palikti mirti. Taip pat vaidina Tomas Hardy, Domhnallas Gleasonas, Willas Poulteris, Forrestas Gooluckas (JAV, 2015). (Vilnius, Kaunas)

Kaip žydėjimas vyšnios ****
Japonų režisierės Naomi Kawase filmas nukels į Tokiją, kur kepyklėlėje darbuojasi Sentaro (Masatoshi Nagase). Jis pardavinėja japonišką desertą *dorayaki*, kurio svarbi sudėtinė dalis – raudonųjų pupelių padažas. Melancholiškos rutinos paženklinta vyro kasdienybė pasikeičia, kai į darbo skelbimą atsiliepia pagyvenusi Tokue (Kirin Kiki). Moteris turi slaptą padažo receptą. Verslas suklesti, o Sentaro ir Tokue atveria vienas kitam širdis ir senas žaizdas (Japonija, Prancūzija, Vokietija, 2015). (Vilnius)

Laukimas **
Italų debutanto Piero Messinos filmo herojės – dvi moterys: ką tik sūnų palaidojusi Ana (Juliette Binoche) ir sūnaus mergina Žana (Lou de Laâge), atvykusi į Siciliją pavišėti per Velykas. Žana nežino, kad Džiuzepės nebėra. Kodėl Anai taip sunku pripažinti sūnaus mirtį, kodėl ji žaidžia su Žana keistą žaidimą, režisieriui, matyt, nelabai svarbu. Jis atvirai grožisi savo lėtais, statiškais kadrais ar sugebėjimu fiksuoti aktorių gestus ir žvilgsnius. Tiesa, pabaigoje dar yra spekuliatyviai metaforiškas Velykų rytas, kuriam režisierius ruošia žiūrovus beveik nuo pirmųjų kadro (Italija, Prancūzija, 2015). (Vilnius, Kaunas)

Neištikimybė ***
Ambicingas jaunas juristas imasi bylos prieš įtakingą ir negailestingą farmacijos kompanijos vadovą ir netrukus atsiduria šantažo bei korupcijos skandalo centre. Pamokanti istorija apie žiaurius kapitalistus ir pražūtingas ambicijas Shintaro Shimosawos filme pavirs trileriu, kuriame pagrindinį vaidmenį kuriančio Josho Duhamelo partneriai – tikri psichologinio kino dinozaurai Alas Pacino ir Anthony Hopkinsas (JAV, 2016). (Vilnius)

Sensacija ****
Geriausio filmo „Oskarą“ pelniusio režisieriaus Tomo McCarthy juostos tema – didžiulis, kruopštus žurnalistų darbas, kai iš nedidelių informacijos atkarpų pagaliau sudėlioję visumą filmo herojai „The Boston Globe“ žurnalistai nustebo ir patys. Nors Bostone daug kas žinojo apie šokiruojančius kunigų nusikaltimus, niekas nesiėmė ką nors daryti. Pasak žurnalistų Sashos Pfeiffer, Michaelo Rezendeso, Walterio Robinsono ir Matto Carrollo, filmo scenaristai nedaug pridėjo nuo savęs, kad filmas taptų dramatiškas. Žurnalistus suvaidino Markas Ruffalo, Rachel McAdams, Johnas Slattery, Michaelas Keatonas (JAV, 2015). (Vilnius, Kaunas)

***** – šedevras, ***** – pasižiūrėti būtina, **** – geras filmas, *** – būna ir geriau, ** – jei turite daug laiko, * – niekalas

Kino repertuaras

VILNIUS
Forum Cinemas Vingis
11–13 d. – Šnipas per klaidą (D. Britanija, Australija) – 11.30, 13.40, 17.15, 19.20, 21.30; 14, 16, 17 d. – 13.40, 17.15, 19.20, 21.30; 15 d. – 13.40, 17.15, 19.20, 21.50
11–17 d. – Visi keliai veda į Romą (Italija, JAV) – 11.20, 13.30, 15.40, 19.30, 21.40
Kodas 999 (JAV) – 15.45, 18.20, 21 val.
Prieš gamtą (Norvegija) – 18.10
Fusis (Islandija, Vokietija) – 20.20
17 d. – Kung fu panda 3 (3D, JAV) – 17 val.
17 d. – Mustangės (Turkija) – 19 val.
13 d. – A. Chačaturiano „Spartakas“. Transliacija iš Maskvos Didžiojo teatro – 18 val.
11–15 d. – Gautas iškvietimas (rež. T. Vidmantas) – 11, 13.05, 15.10, 17.40, 18.30, 19.45, 21.50, 20.50; 16, 17 d. – 11, 13.05, 15.10, 17.40, 19.45, 21.50, 21.30
11–13 d. – Sniego mūšis (Kanada) – 11.10, 13.15, 16.10; 14–17 d. – 11.10, 12.20, 13.15, 16.10
11–17 d. – Sniego mūšis (3D, Kanada) – 14.20
11–17 d. – Zootropolis (JAV) – 11, 13.30, 16 val. (lietuvių k.); 11–13 d. – 12.30 (originalo k.)
11–16 d. – Zootropolis (3D, JAV) – 12, 14.30, 17 val.; 17 d. – 12, 14.30
11–14, 16, 17 d. – Egipto dievai (3D, JAV, Australija) – 15 val., 21.10; 15 d. – 12.10
11–14, 16, 17 d. – Hju Glaso legenda (JAV) – 17.50, 20.30; 15 d. – 20.30
11–17 d. – Deadpool (JAV) – 18, 21.05
11, 12, 14–16 d. – Sensacija (JAV) – 15.10, 18.20; 13 d. – 18.20; 17 d. – 15.10
11–17 d. – 8 geriausi pasimatymai (Rusija) – 15.25, 18.50
11–13 d. – Alvinas ir burundukai: didžioji kelionė (JAV) – 11.50, 16.30; 14–17 d. – 16.30
11–17 d. – Pirmasis Dievo gailestingumo paveikslas (dok. f., JAV, Lietuva) – 15.20
Robinzono Kruzo sala (JAV) – 14.10
Gidas vienišiams (JAV) – 21.20
11, 15, 17 d. – Sauliaus sūnus (Vengrija) – 18 val.
12, 16 d. – 45 metai (D. Britanija) – 18 val.
11, 12, 15–17 d. – Neištikimybė (JAV) – 20.40; 13, 14 d. – 21.40
11–13 d. – Gerasis dinozauras (JAV) – 11.10
11–17 d. – Normas, lokys iš šiaurės (JAV) – 13.20
Forum Cinemas Akropolis
11–17 d. – Šnipas per klaidą (D. Britanija, Australija) – 15, 17.10, 19.20, 21.30
Visi keliai veda į Romą (Italija, JAV) – 13.50, 18.20, 21.20
Kodas 999 (JAV) – 15.50, 19, 21.40
17 d. – Kung fu panda 3 (3D, JAV) – 16.30
11–16 d. – Gautas iškvietimas (rež. T. Vidmantas) – 12.55, 14.20, 16.30, 17.40, 18.50, 19.45, 21, 21.50; 17 d. – 12.55, 14.20, 16.40, 17.40, 18.50, 19.45, 21, 21.50
11–17 d. – Zootropolis (JAV) – 10.10, 12.40, 13.30, 15.10, 16, 17.50; Zootropolis (3D, JAV) – 11 val.
Sniego mūšis (Kanada) – 10.20, 11.20, 13.20
Sniego mūšis (3D, Kanada) – 12.20, 16.20
Deadpool (JAV) – 15.20, 21.10
Egipto dievai (3D, JAV, Australija) – 13.40, 18.30
11–13, 16 d. – Alvinas ir burundukai: didžioji kelionė (JAV) – 10.40, 14.10; 14, 15, 17 d. – 14.10
11–16 d. – 8 geriausi pasimatymai (Rusija) – 16.40, 18.40; 17 d. – 18.40
11–17 d. – Hju Glaso legenda (JAV) – 20.20
Gerasis dinozauras (JAV) – 11.10
Normas, lokys iš šiaurės (JAV) – 12 val.
Robinzono Kruzo sala (JAV) – 11.30

Skalvija
11 d. – Šlovė Cezariui! (D. Britanija, JAV) – 15.10
11 d. – 45 metai (D. Britanija) – 17.10; 12 d. – 21 val.; 13 d. – 14.10; 14 d. – 15 val. (*seansas senjorams*); 15 d. – 21.15; 16 d. – 20.30
11 d. – Sauliaus sūnus (Vengrija) – 21 val.; 12 d. – 17 val.; 15 d. – 19.10; 16 d. – 16.50; 17 d. – 21.10
12 d. – Grėsmingasis aštuonetas (JAV) – 14 val.
13 d. – Kai mes svajojom (Vokietija, Prancūzija) – 21.10; 14 d. – 16.50; 15 d. – 17 val.; 17 d. – 16.50
14 d. – Hju Glaso legenda (JAV) – 19 val.
Kino programa „Vokiško kino dienos“
11 d. – Viskis ir degtinė (Vokietija) – 19 val.
12 d. – Keičiant odą (Vokietija) – 19 val.
13 d. – *Specialus seansas*. Tikrovės kraštutinumai. Trumpametražiai filmai iš Europos – 16 val. (po seanso vyks susitikimas su režisierė G. Žickyte)
13 d. – lėlinės animacijos programa „Mažos drąsios širdys“ (Latvija) – 13.10
12 d. – Kukis grįžta (Čekija) – 12.10
13 d. – *Kino klasikos seansas*. Dangus virš Berlyno (Vokietija, Prancūzija) – 18.30 (filmą pristatys kino kritikė A. Kancerevičiūtė)
16 d. – *Frankofonijos dienų filmų programa*. Iš virtuvės į parlamentą (dok. f., Šveicarija) – 19 val.
17 d. – *Lenkų kino klubas*. Dainuojanti servetėlė (Lenkija) – 19 val. (po seanso vyks susitikimas su režisieriumi, Lodzės kino mokyklos rektoriumi M. Grzegorzeku)
Pasaka
11 d. – „Vaizduotės kinas. Laisvės laiškai“ – 13 val.
11 d. – Zootropolis (JAV) – 14.30; 12 d. – 12.45
11 d. – Kaip žydėjimas vyšnios (Japonija, Prancūzija, Vokietija) – 16.30; 12 d. – 17 val.; 13 d. – 14.15; 15 d. – 18.15; 16 d. – 18 val.
11 d. – Sauliaus sūnus (Vengrija) – 18.45; 12 d. – 19.30; 13 d. – 16.30; 14 d. – 20.15; 15 d. – 20 val.; 16 d. – 20.30; 17 d. – 19.15
11 d. – Kai mes svajojom (Vokietija, Prancūzija) – 20.45; 12, 17 d. – 21.15; 13, 14 d. – 20.30; 16 d. – 21.30
11, 12 d. – lėlinės animacijos programa „Mažos drąsios širdys“ (Latvija) – 12 val.; 13 d. – 13.15
11 d. – Aš už tave pakalbėsiu (dok. f., rež. M. Dejoie, V. Vareikytė) – 13.15; 17 d. – 15.15
11 d. – (Ne)Tikros prancūziškos vestuvės (Prancūzija) – 14.45, 19.15; 12 d. – 14.30, 19.15; 13 d. – 18.30; 14 d. – 18.45; 15 d. – 18 val.; 16 d. – 17.30; 17 d. – 17 val.
11, 13 d. – 45 metai (D. Britanija) – 16.45; 12 d. – 13 val.; 14 d. – 18.30; 15 d. – 20.30; 16 d. – 19.30; 17 d. – 15 val.
11 d. – Neištikimybė (JAV) – 19 val.; 12 d. – 15 val.; 13 d. – 18.45; 14 d. – 18.15
11 d. – Gautas iškvietimas (rež. T. Vidmantas) – 21 val.; 12 d. – 21.30; 13 d. – 20.45; 17 d. – 21.30
11 d. – Bambeklis (Suomija) – 12.45; 12, 17 d. – 17.15; 13 d. – 18 val.; 15, 16 d. – 17 val.
11 d. – Dviračiais per Kirgiziją (dok. f., rež. A. Gurevičius) – 15 val.
11 d. – Naujausias testamentas (Belgija, Prancūzija, Liuksemburgas) – 17 val.; 12 d. – 18.30; 13 d. – 15.45; 14 d. – 20.45; 16 d. – 19 val.; 17 d. – 21 val.
11 d. – Viena nepatogi akimirka (Prancūzija) – 21.15; 12 d. – 20.45; 13 d. – 20 val.; 15 d. – 21 val.; 16 d. – 21.15
12 d. – Amy (dok. f., D. Britanija, JAV) – 14.45
12 d. – Meistras ir Tatjana (dok. f., rež. G. Žickytė) – 16.45

13 d. – Sniego mūšis (Kanada) – 12.30
13 d. – Kinozauro savaitgalis: pasakų skaitymas – 12 val.
13 d. – Jaunystė (Italija, Prancūzija, Šveicarija, D. Britanija) – 14.30; 13 d. – Žemės druska (Prancūzija, Brazilija, Italija) – 13.30
15 d. – „Kino žvilgsnis. Akira Kurosawa. Kinanas, pasiklydęs vertime“ – 19 val.
17 d. – „Kino žvilgsnis. Alfred Hitchcock. Įtampos įrankiai“ – 19 val.

Ozo kino salė
12 d. – Kaip žydėjimas vyšnios (Japonija, Prancūzija, Vokietija) – 14 val.; 16 d. – 19.40
12 d. – Meistras ir Tatjana (dok. f., rež. G. Žickytė) – 16 val.; 17 d. – 17.30; 12 d. – Laukimas (Italija, Prancūzija) – 17.20; 16 d. – 18 val.; 12 d. – Aš už tave pakalbėsiu (dok. f., rež. M. Dejoie, V. Vareikytė) – 19 val.; 15 d. – 18 val.
13 d. – Meilės sala (Kroatija, Vokietija, Bosnija ir Hercegovina, Šveicarija) – 12 val.
13 d. – Feniksas (Vokietija) – 13.30
13 d. – Džema Boveri (Prancūzija) – 15.10
13 d. – Antra mama (Brazilija) – 16.50
13 d. – Mamytė (Kanada) – 18.50
15 d. – Deminas: dvi tvirtovės (dok. f., rež. A. Gelažiūtė) – 19.15
17 d. – ekskursija po kino archyvą (*ozokino-sale@lietuvoskinas.lt*) – 18 val.

KAUNAS
Forum Cinemas
11, 12, 16 d. – Šnipas per klaidą (D. Britanija, Australija) – 15.10, 17.15, 19.20, 21.30, 23.20; 13–15, 17 d. – 15.10, 17.15, 19.20, 21.30
11, 12 d. – Visi keliai veda į Romą (Italija, JAV) – 14.20, 19, 23.10; 13–17 d. – 14.20, 19 val.
11, 12, 16 d. – Kodas 999 (JAV) – 16.30, 21.10, 23.40; 13–15, 17 d. – 16.30, 21.10
17 d. – Kung fu panda 3 (3D, JAV) – 18 val.
13 d. – A. Chačaturiano „Spartakas“. Transliacija iš Maskvos Didžiojo teatro – 18 val.
11, 12, 16 d. – Gautas iškvietimas (rež. T. Vidmantas) – 11.45, 13.50, 17.20, 18.30, 19.30, 20.40, 21.40, 23, 23.50; 13–15, 17 d. – 11.45, 13.50, 17.20, 18.30, 19.30, 20.40, 21.40
11–13, 16 d. – Zootropolis (JAV) – 10.30, 11.10, 13, 14.50; 14, 15, 17 d. – 11.10, 13, 14.50
11–15 d. – Zootropolis (3D, JAV) – 12.20, 16, 18 val.; 16, 17 d. – 12.20, 16 val.
11–17 d. – Egipto dievai (3D, JAV, Australija) – 15.15, 20.30; 16 d. – 15.15, 21 val.; Robinzono Kruzo sala (JAV) – 10.10, 12.15; Alvinas ir burundukai: didžioji kelionė (JAV) – 11, 12.55; Sensacija (JAV) – 13.35, 18.10; Sniego mūšis (Kanada) – 10.20; Sniego mūšis (3D, Kanada) – 13.15; Gerasis dinozauras (JAV) – 10.40
11, 13, 15, 17 d. – Pirmasis Dievo gailestingumo paveikslas (dok. f., JAV, Lietuva) – 15.30
12, 14, 16 d. – Patriotai (rež. A. Šlepikas) – 15.30
11–17 d. – Hju Glaso legenda (JAV) – 21 val.
11, 12, 14–17 d. – Zūlanderis 2 (JAV) – 16.25
11, 12, 16 d. – Deadpool (JAV) – 18.50, 23.30; 14, 15, 17 d. – 18.50

Romuva
11 d. – kino programa „Vokiško kino dienos“ – 18 val.; 12 d. – 14, 16, 18 val.; 13 d. – 16, 18 val.; 15 d. – 17.30, 20 val.; 16 d. – 20 val.; 17 d. – 18, 20 val.
11 d. – Mes dainuosim (dok. f., rež. R. Mullan) – 14 val.; 12 d. – (Ne)Tikros prancūziškos vestuvės (Prancūzija) – 20 val.
13 d. – Laukimas (Italija, Prancūzija) – 14 val.
16 d. – Kailis: žvilgsnis į kailių industrijos vidų (dok. f., Norvegija) – 18 val.

Redaktorė – Agnė Narušytė (**dailė**)
Atsakingoji sekretorė – Rūta Jakimavičienė
Kinas – Živilė Pipinytė | **Teatras, šokis** – Milda Brukštutė
Muzika – Laimutė Ligeikaitė | **Stilius** – Rita Markulienė
Dizainas – Jokūbas Jacovskis | **Maketas** – Vanda Čemerkaitė
Finansininkė – Brigita Misiuvienė

© „7 meno dienos“. Kultūros savaitraštis. Išeina penktadieniais. Leidžiamas nuo 1992 m. sausio 10 d. Leidėjas VšĮ „7 meno dienos“, Maironio g. 6, 01124 Vilnius. Tel. 2613039. El. paštas 7md@takas.lt. ISSN 1392-6462. 3 sp. l. Tiražas 900 egz. Spausdino UAB „Valdo leidykla“, Gedimino g. 34, Ukmergė

Remia Spaudos, radijo ir televizijos rėmimo fondas
Lietuvos kultūros taryba

LIETUVOS
KULTŪROS
TARYBA

LIETUVOS
RADIO IR
TELEVIZIJOS
RĖMIMO
FONDAS

